વૈષ્ણવ ધર્મનાં સઘળાં પુસ્તકો અમારે ત્યાંથી મળશે.

॥ શ્રી કૃષ્ણાયનમઃ ॥

વૈષ્ણવોના નિત્ય નિયમના મુખ્ય પાઠ તથા ધોળ.

શ્રી કૃષ્ણાબ્દ

૫૧૪૨

આવૃત્તિ ૨ જી.

સને ૧૯૧૬

શ્રી વલ્લભાબ્દ

૪૩૮

પ્રત. ૨૦૦૦

સંવત ૧૯૭૩

શ્રી વલ્લભાખ્યાન, મુળપુરુષ, શ્રી યમુનાષ્ટક, ૪૦ પદ, ધોળ,
શ્રી સર્વોત્તમ પાઠ, ધોળ, ષોડશ ગ્રન્થો, ગોપીગીત, શ્રી નવરત્ન ધોળ, વગેરે.

રચી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર. } લલ્લુભાઈ છગનલાલ દેસાઈ.
કીંમત. ૦—૨—૦ } ચંગ પોળ, ખતરી પોળ—અમદાવાદ.

શ્રી રામકૃષ્ણ પ્રિ. પ્રે. સા. મગનલાલ હરિવલ્લવદાસે છાપ્યું.—અમદાવાદ.

વિષયાનુક્રમણિકા.

પૃષ્ઠ.		પૃષ્ઠ.	
૧	મંગલાચરણ.	૪૬	શ્રી સર્વોત્તમ સ્તોત્ર.
૧	શ્રી વલ્લભાખ્યાન.	૫૦	શ્રી ષોડશ ગ્રન્થો
૧૮	મુલપુરુષ.	૭૨	શ્રી ગોપીગીત.
૨૫	શ્રી યમુનાષ્ટક.	૭૫	શ્રી સર્વોત્તમ ધોળ.
૨૭	શ્રી યમુનાજીનાં ૪૦ પદ.	૭૮	શ્રી નવરત્ન ધોળ.
૪૩	શ્રી યમુનાજીનાં ધોળ.		

॥ श्री कृष्णायनमः ॥

मंगलाचरण.

मायावादिकरींद्र दर्प दलने नास्यें दुराजोद्धत ।
श्रीमद्भागवताख्य दुर्लभ सुधा वर्षेण वेदाक्तिभिः ॥
राधा वल्लभ सेवया तदुचित प्रेम्णो पदेशैरपि ।
श्रीमद्वल्लभ नामधेसदृशो भावीन भूतो स्त्यपि ॥

॥ अथ श्रीवल्लभाख्यान प्रारंभः ॥

(પરમભકત ગોપાલદાસજી કૃત.)

નવાખ્યાન.

આખ્યાન ૧ લું.—રાગ કેદારો.

વંદું શ્રીવિઠ્ઠલવર સુંદર, નવઘનશ્યામ તમાલ;
જગતિતલ ઉદ્ધાર કરેવા, પ્રગટયા પરમ દયાલ. ૧
શ્રીપુરુષોત્તમ સ્વતંત્ર ક્રીડા, લીલા દ્વિજ તનુધારી;
સાત દિવસ ગિરિવર કર ધાર્યો, વાસવ વૃષ્ટિ નિવારી. ૨

તે પ્રગટયાનું કારણ કહીયે, જો સુરતા મન આણો;
કરો કૃપા હું કરૂં વિનતિ, પોતાના કરી જાણો. ૩
વ્યાપક રૂપ અદ્વૈતબ્રહ્મ જે, તેજોમય કહેવાય;
આર્ય પંથ અધિકારી મુનીજન, તે માંહે લય થાય. ૪
અક્ષર આદ્ય અખંડ અનુપમ, ઊપમા કહી ન જાય,
અસ્તિ વસ્તુ સઉકો મળી બોલે, નિગમ નેતિ નેતિ ગાય. ૫
નિર્ગુણનો નિર્દેશ અટપટો, રસના શી પેરે કહીયે;
રૂપ વર્ણ વપુ દ્રષ્ટ પદારથ, ત્યાં એકો નવ લહીયે. ૬
તેહ થકી પુરુષોત્તમ અળગા, લીલા અચળ વિહાર;
બ્રહ્મજ્ઞાનીને મુક્તિ મારગી, સ્વપ્ને નહિં વ્યવહાર. ૭
જ્યાં શ્રીવૃંદાવન આદ્ય અચળ શશિ, શરદ રેન બહુ વેશ;
વનદેવી પદ કુમકુમ મુખ સુખ, પરસે રંગ વિશેષ. ૮
જ્યાં સરિતા ચામીકર મણિ ગણ, ઉભય બદ્ધ સોપાન;
કમલ કુમુદ નાના અલિ સુંદર, મધુર કરે ત્યાં ગાન. ૯
કનકલતા માલતી મલ્લિકા, વિવિધ કુસુમ મકરંદ;
શીતલ પવન ઝકોરે લહેરે, પરસે અતિ આનંદ. ૧૦
પદ્મરાગ મરકતમણિ સ્ફાટિક, શ્રીગોવર્દ્ધન સોહે;
બ્રહ્મા રૂદ્ર ત્યાં કોણ બાપડા, શ્રીહરીનું મન મોહે. ૧૧
નાના પક્ષીની શબ્દ માધુરી, શોભા તણો નહિં પાર;
વિવિધ પ્રકારે જુજવા કહેતાં, ગ્રંથ થાય વિસ્તાર. ૧૨
શ્યામા શતદલ નયન સુંદરી, યુથ તણો નહિં પાર;
અનેક રાસમંડલ રચના રચિ, ખેલે શ્રી નંદકુમાર. ૧૩

એણી પેરે નિત્ય નવલી લીલા, ઘોષ વાદ્યઝંકાર;
અંગ સ્વેદ મકરંદે મોહ્યા, મધુપકરે ગુંજાર. ૧૪
એ પ્રભુને મન ઇચ્છા ઉપની, જશ થાવા વિસ્તાર;
અધિકારી પાખે એ વાણી, નહિં કોને ઉચ્ચાર. ૧૫
ભૃભંગેથી સૃષ્ટિ નીપની, અતિ સુંદર બ્રહ્માંડ;
ચૌદલોક નાના વૈચિત્ર્યે, ભૂમંડલ નવખંડ. ૧૬
પરપોતાની વ્યક્તિ કરેવા સૃષ્ટિ તે દ્વિધા પ્રકાર;
દૈવી આસુરી બે ઉપજાવી, પ્રભુ મન કરી વિચાર. ૧૭
ભક્તિ સુંદરીને માયા દાસી, બે મૂરત પ્રકટાવી;
તેમાં પહેલી નખશિખ સુભગા, શ્રીહરિને મનભાવી. ૧૮
કૃપા કટાક્ષે હુવા અક્ષરમાં, ઉપન્યા સત્વ અનંત;
ભક્તિ લીન હુવા સૌભાગી, તે વૈષ્ણવ ગુણવંત. ૧૯
બીજી કટાક્ષે જે જન ઉપન્યા, માયામાં થયા લીન;
કર્મજડ આસુર અન્ય ઉપાસક, ભજન ધર્મથી હીન. ૨૦
એણી પ્રકારે સૃષ્ટિ દ્વિધાગુણ, મિશ્રિત ચાલી જાય;
ભક્તિમારગી જીવ સ્વતંતર, કેવળ ભક્ત ન થાય. ૨૧
શ્રી પુરુષોત્તમે વળી વિચાર્યું, હવે પ્રકાર શો કરીયે;
મારી સેવા અને કથારસ, નિરૂપવા તનુ ધરીયે. ૨૨
ભક્ત જીવનાં ભાગ્ય વિસ્તર્યાં, ઇચ્છા કરી હરિ સાર;
તેણે હેતે આપો પેં પ્રગટયા, શ્રી વલ્લભરાજ કુમાર. ૨૩
પૂર્ણ બ્રહ્મ શ્રી લક્ષ્મણ સુત, પુરુષોત્તમ શ્રી વિઠ્ઠલનાથ;
શ્રી ગોકુળમાં પ્રકટ પધાર્યા, સ્વજન કીધા સનાથ. ૨૪

આખ્યાન ૨ જું—રાગ રામકલી.

શ્રી લક્ષ્મણ સુત શ્રી વલ્લભરાયજી;
સ્મરણ કરંતાં દુષ્કૃત જાયજી;
કળિજન તરવા નહિં અવર ઉપાયજી,
યજ્ઞ પુરૂષ હરિના શ્રુતિ ગુણ ગાયજી. ૨

ગાય શ્રુતિ ગુણરૂપ અહર્નિશ ધરી ધ્યાન વિચાર;
આનંદરૂપ અનુપમ સુંદર, પામે નહીં કોઇ પાર. ૧
પ્રાણપતિ પ્રાકટ્ય કારણ, કાંઇક કહું મતિમંદ;
હર સુર વિધાતા નવલહે, સાક્ષાત બ્રહ્માનંદ. ૨
શ્રી વૃંદાવનચંદ મુખરૂચિ, અગ્નિ તે અવતાર;
દ્વિજ તિલક ત્રિભુવન નામ નિરૂપમ, રૂપ અંગીકાર. ૩
દેવલોક દુદુંભી વાગીયાં, આનંદ કરેરે નિઃશંક;
અસુર તિમિર ઉચ્છેદવા, ભૂવિ વલ્લભદેવ મયંક. ૪
પૂરણ પુરૂષ પ્રમાણ પંથા, વ્યાખ્યાતા વેદાન્ત;
ગ્રંથ સર્વે રસરૂપ કીધા, પોતાને સિદ્ધાન્ત. ૫
રસિક રસના રસિક વાણી, જાણી નર (સર્વ) નવખંડ;
ઉર્ધ્વ પંથે સ્વયશ પ્રસર્યો, વાધીયો બ્રહ્માંડ ૬
એક બ્રહ્માંડે જેનો યશ ન માયો, તેના હુવા કોટી અનંત;
તોય ત્યાં થકી વાધીયો, જઇ વશ્યો મુખ ધીમંત. ૭
અતુલ અમલ ઉદ્યોત ઉદયો, ભૂતલ દ્વિજ માર્તંડ;
ભક્તિ મારગ કેસરિ ગજ, માયિક મત શતખંડ. ૮

દિગ્વિજય દશ દિશાએ કીધો, પરિક્રમાને વ્યાજ;
તિર્થ સકળ સનાથ કીધાં, ચરણ રેણુ સમાજ. ૯
પત્રાવલંબે પંડિત જીત્યા, માયિક મત માતંગ,
શ્રીકૃષ્ણ પૂરણ બ્રહ્મ સ્થાપ્યા, જેનાં રૂપ કોટિ અનંગ. ૧૦
સ્વમારગ સ્થિર સ્થાપવા, આપવા ભજનાનંદ;
નામ આપ્યાં જીવને, શુભ મિષ્ટ સુખ મકરંદ. ૧૧
અનેક જીવને કૃપા કરવા, દેશાંતર પરવેશ; (પ્રવેશ)
કોમલ પદ જ્યાં કમલ વિલસે, ધન્ય કહું તે દેશ. ૧૨
અંગ બંગ કલિંગ કૈકટ, માગધ મારૂ સૂર સિંધ;
તે તામસનાં અઘ હર્યાં, પ્રતાપ પદરજ ગંધ. ૧૩
કનક સ્નાન શત મણ સૂવર્ણે, કરાવ્યું મહીપાળ;
તે મૂકી વેગે ચાલીયા, રાય દ્રષ્ટિ ન પાછી વાળ. ૧૪
દક્ષિણ પ્રભુજી પાઉધારિયા, પાંડુરંગ શ્રી વિઠ્ઠલનાથ;
નેત્ર મલતાં વાત કીધી, વચન દીધું હાથ. ૧૫
વચન નિશ્ચે શ્રીનાથે માગ્યું, કીધી શ્રી વલ્લભજીશું વાત;
અમનેતો ઇચ્છા એહ છે જે, હું નંદન તમે તાત. ૧૬
તે પુરુષોત્તમ પ્રકટશે, શ્રીવિઠ્ઠલરૂપ નિધાન;
નેત્ર કમલે નાના ભાવે, દેશે ભક્તને સનમાન. ૧૭
ત્યાંથી શ્રી વૃંદાવન પાઉધારીયા, જ્યાં મધુપ કરે ઝંકાર;
કુસુમ દ્રુમ નવ મલ્લિકા, મકરંદનો નહિં પાર. ૧૮
તરૂ તમાલ અતિ શોભિતાં, હેમ જુથીકા સંઘોડ;
લલના તે સુભગા લટકતાં, હીંડે તે મોડા મોડ. ૧૯

તાન ધુનિ મુનિ મયુર રૂપે, સાંભળે ધરી ધ્યાન;
નિત્ય લીલા ગાન શ્રવણે, કરે તે મધુપાન. ૨૦
કુંજ સદન સોહામણું, શોભા તણો નહિ પાર;
વિવિધ [૧]રાસ લીલા કરે વ્રજમાં, ખેલે શ્રીનંદકુમાર. ૨૧
રંગે તે રમતા દીઠડા, બલદેવ શ્રીગોવિંદ;
તે પુત્રભાવે પ્રકટશે, મન ઉપન્યો આનંદ. ૨૨
બલદેવ શ્રી ગોપીનાથ કહીએ, શ્રી વિઠ્ઠલ નંદનંદ;
તે વેદ પંથ વિસ્તારશે, જન આપશે આનંદ. ૨૩
ત્યાંથી કેશીઘાટ પાઉધારીયા, કહિ કથાતત્ત્વ સમાધિ;
રસપુંજ પુરુષોત્તમ પ્રમાણ્યા, સરસ્વતિ તજી આધિ; ૨૪
ગિરિરાજને આશ્વાસ દીધો, ધરી કોમલ ચર્ણ;
હરખે તે સામા આવીઆ, શ્રી ગોવર્દ્ધન ઉદ્ધરણ. ૨૫
હળીમળીને ચાલીયા, ચરણાટ જ્યાં નિજધામ;
નવરંગ નાગર પ્રકટિયા, મનપુરવા બહુ કામ. ૨૬
તત્ત્વ સંખ્યાયે કહ્યાં, પદ સાર માંહે સાર;
હવે કાંઇ એક સ્તુતિ કરૂં શ્રી વલ્લભરાજ કુમાર. ૨૭

આખ્યાન ૩ જું—રાગ ધન્યાશ્રી.

આ પોષ મધ્યાન્હે નોમે શ્રી નાથજી, શ્રીઅકકાજી ઉર ઉપન્યો આનંદ;
આ ચંદ શ્રી વ્રન્દાવન તણો પ્રકટીયો એ.
આ સૌભાગ્ય સુંદરી મલી ધવલ ગાયે. સુહાયે રૂડા કંઠના નાદ;
આલ્હાદ ઉપન્યો તે અંગોઅંગ ઘણો એ. ૨

૧ રાસમંડળ રચના રચી. એવો પણ પાઠ છે.

આ સુતિકા સદન સોહામણું, શોભા રૂડી લેહેરડે જાય;
આ [1]વાજીંત્ર વાગે તેણે સમેતણાં એ. ૩
આ સર્વેસ્વ દાન તેણે સમે, કરેરે શ્રી વલ્લભજી ઉદાર;
સુકુમારસુત ઉદયો શ્રવણે સુણી એ. ૪
આ પાતાળે શેષ નાગ ગાજીયા, ઉપર ઈંદ્રાદિક દેવ;
તતખેવ સુણ્યા નિશાન વજડાવીયાં એ. ૫
આ બ્રહ્મા મહાદેવ મુનિ હરખાયા, વરખીયા કુસુમ સમૂહ;
આ મોહ ટાળ્યો જગતના જીવનો એ. ૬
આ સિદ્ધ ગાંધર્વ [2]ગુણી અપસરા, ઉલટીયા નૃત્ય ને નાદ;
આલ્હાદ ભર્યાં શ્રી વલ્લભજીયે માનીયાં એ. ૭
આ નિગમ સામ સાખા સહસ્રશું, કરેરે ભલ્લા નિર્ઘોષ;
આ ઘોષપતિ [3]ભગવદી ભેટતાં એ. ૮
આ વેદ વિહિત કૃત્ય સર્વ કીધાં, દીધાં બહુ પેરે ગૌદાન;
આ માન સું સ્વજન સંતોષીયા એ. ૯
આ કનક કચોળાં કુમકુમ ભર્યાં, અક્ષત દૂર્વા ભર્યાંરે સુથાળ;
આ માળ પારિજાતની મહમહે એ. ૧૦
આ તોરણ પર્ણ સહકારનાં, ધરણી ચંદન તણાં નીર;
આ વીર શ્રી ગોપીનાથ શ્રી વિઠ્ઠલ પ્રગટીયા એ. ૧૧
આ દધિ દુધ ધૃત મધુ માંડવે, શેરડીયે વહેરે સુગંધ;
આ સુગંધે મોહ્યા અલિકુલ આવીયા. ૧૨
આ સુત માગધ સાધુ સર્વે મળ્યા, મળીઆ તે માંહોમાંહે;

---

૧ આ વાય વાદિત્ર તે સમેતણાં. ૨ ગણ. ૩ ભગવંત.

ઉત્સાહ ભર્યા કો કોને જાણે નહિ એ. ૧૩
આ શુકદેવ સબળ આનંદિયા, વંદિયા શ્રીવલ્લભજીના ચરણ;
ગિરિધરણ શ્રી ભાગવત મારૂં નીરખશે એ. ૧૪
આ સકલ કલા કલીકાળમાં, કલ્પદ્રુમ પ્રકટિયો આજ;
આ કાજ મન વાંછિત પુરવા એ. ૧૫
આ તૈલંગ તિલક ત્રિભુવન ધણી, મણી મરકત ઘનવાન;
સમાન રૂપ નિરખતાં કો નહિ એ. ૧૬
આ ગણક ગર્ગાદિક આવિયા, ભાવિયા દીયેરે આશિષ;
આ જગદીશ શ્રીવલ્લભ ઘેર પ્રકટિયા એ. ૧૭
આ ધવલ ધન્યાશ્રી ગાન જે કરે, ઉચ્ચરે શ્રી વિઠ્ઠલજી અવતાર;
સારસ્વત લીલા તે જન લહે એ. ૧૮
આ દાસનો દાસ જાય વારણે, બારણે રહયો રે ઉત્સવ જુએ;
કો એક [૧]ભગવદી તે સમે એ. ૧૯

આખ્યાન ૪ થું–રાગ ભુપકલ્યાણ.

તે પદ વદું શ્રી વલ્લભનંદજી, ત્રિભુવન મંગલ પરમાનંદજી,
સકળ જીવનો ટાળ્યો દ્વંદજી, જગમાં વ્યાપ્યો સુખ મકરંદજી.

ઢાળ–સુખદ વંદુ શ્રીવલ્લભસુતના, પદાંબુજ સુકુમાર;
નિગમ રહસ્ય વિચાર કીધો, સકળ જન નિસ્તાર-તે પદ. ૧
બ્રહ્મકુલ હરિ અવતર્યા તે, ટાળવા ભૂમિ ભાર;
શ્રીનાથ શ્રી વિઠ્ઠલ નામ નિરૂપમ, વ્રંદાવન શ્રૃંગાર–તેપદ. ૨
એક રસના કેમ કહું ગુણ, પ્રકટ વિવિધ વિહાર;

૧ કો એક ભાગ્યવાન તે સમે અથવા કો નહિ ભાગ્યવાન તે સ

નિત્ય લીલા નિત્ય નૌતન, શ્રુતિ ન પામે પાર- તેપદ. ૩
સકલ શાસ્ત્ર પ્રમાણુ બોલે, સાર માંહે સાર;
તત્ત્વ માંહે તત્ત્વ ત્રિભુવન, ભક્તનો આધાર— તેપદ. ૪
સર્વ અંગોઅંગ રસ ભર્યા, રસ ભર્યાં લોચન ચાર;
ચરણ વલણે બોધવ્યા, હૃદે ભાવ અનેક પ્રકાર- તેપદ. ૫
મુખ સુગંધે મોહ્યા અલિ સકળ તે, આવી કરે ઝંકાર;
સરસ વચન ઉચ્ચાર માત્રે, સંશયનો પરિહાર— તેપદ. ૬
નામ વ્યાજે પ્રગટ કીધો, મુક્તિ શત્રુકાર;
ભુજદંડ પરસે ભય હર્યા, એવા નાથ અમિત ઉદાર–તેપદ. ૭
સ્વ સ્વરૂપ અર્થે પ્રોજીઆ, કૃત હુતા જે સંસાર;
રાજ કાજે જોડીયા જન, ઉચ્ચાવચ નર નાર— તેપદ. ૮
આગળ અંશે પ્રકટિયા જે, ગ્રંથે કહ્યા બહુવાર;
શ્રી યશોદા ઉત્સંગ લાલિત, પુરણ અતિ સુકુમાર— તેપદ. ૯
અનેક ધર્મ કહ્યા પ્રભુજીએ, નિગમને અનુસાર;
ગિરિરાજધરનો તાપ ટાળ્યો, શ્રીલક્ષ્મણ સુત નિરધાર—તેપદ.
પોતે તે પ્રાગટય પોતાતણો, યશ તણો કર્યોરે ઉચ્ચાર;
પોતે અંગોઅંગ સુખદ શોભા, સદન અંગીકાર— તેપદ. ૧૧
સ્કંધ સંખ્યાએ કહ્યાં પદ, શ્રી ભાગવત રસરાજ;
ભક્તજન પદરજ પ્રતાપે, સકલ સરીયાં કાજ— તેપદ. ૧૨

આખ્યાન ૫ મું-રાગ સામેરી.

(અનીહાંરે) શ્રી વિઠ્ઠલ સુખકારી, નામે નિષ્પાપ થાય નરનારી;
દુર્ગતિ સકલ નિવારી, પ્રગટયા શ્રી વ્રજપતિ રાસ વિહારી. ૧

માયિક મત જેણે ખંડયો, ભક્તિ મારગ જેણે બહુ પેર મંડયો.
ઉત્પથ જન સર્વે દંડયો, મુરખ હેતુ કુશબ્દ વિતંડયો. ૨
વદન સુધાકર જોતે, વચન રસિક રસ રાસ ઉદ્યોતે.
નવ જળ ઘનવપુ પોતે, સરસ સુધારસ કીધા પ્રભુ હોતે. ૩
ભક્તિપક્ષ દ્રઢ કીધો, વચન સુધારસ જન શ્રુતિ પીધો;
અર્થ સકળ તેને સીધો, તે લીલા માંહે તાણીને લીધો. ૪
ઢાળ—જે લીલામાં અંગીકાર કરીયોરે, તેનો સકલ તાપ નિસ્તારીયોરે;
જેને વિઠ્ઠલનાથ વિચારેરે, તેને પ્રગટ પદારથ ચારે. ૫
ઉપરાંત ભજનફળ આપેરે. વ્રજમંડળ સ્થિર કરી સ્થાપેરે;
તેને દેવમુનિ સર્વે ગાયેરે, તેતો સર્વ ઉપરાંત સુહાયેરે. ૬
તેને કાળ કર્મ નવ બાંધેરે, યમ તે શિર ધનુષ્ય ન સાંધેરે;
એવો માર્ગ શ્રીવલ્લભ વરનોરે, જ્યાં નહિ પ્રવેશ વિધિ હરનો રે.૭
જ્યાંહાં નિત્ય રાસ બહુ પેરેરે, મધ્ય નાયક નિરતત ઘેરેરે;
જ્યાંહાં રત્ન જટિત તટ સરિતારે,ત્યાં નવપલ્લવ ભુમિ હરિતારે૮
જ્યાંહાં રત્ન ધાતુ ગિરિરાજેરે, વાજીંત્ર વિવિધ પેરે વાજેરે;
જ્યાંહાં યુવતિ યુથ બહુ માંચેરે,શ્રીજી સ્યામલ વર્ણ સુહાયેરે. ૯
એણીપેરે શ્રીગુસાંઇજીને જાણેરે, જાણી અહર્નિશ ગાય વખાણેરે;
જે જીવ જાતિ હોય કોયરે, તેને તત્ક્ષણ સર્વ સુખ હોયરે. ૧૦
સેવકજન દાસ તમારોરે, તેનો રૂપ વિયોગ નિવારોરે. ૧૧

આખ્યાન ૬ ઠું. રાગ પરજ.

સગુણ સનેહી શામળા વ્હાલા, અહર્નિશ દર્શન આપોજી;
પરમ સુખ દેવાને કાજે, વ્રજમંડલ સ્થિર કરી સ્થાપોજી. ૧

૬૮૯૩

શ્રીવલ્લભ કુંવર કોડામણા, તમારૂં નામ નિરંતર લીજેજી;
રૂપ સુધારસ માધુરી તે, લોચન ભરી ભરી પીજેજી. ૨
તે પદ કયારે દેખીશું, જે ગોધન પૂઠે ધાયજી;
વ્રજસુંદરી સુખ પામીને તે, વારંવાર અઘાયજી. ૩
દીવસે સર્વ શ્યામા મળી, રસરૂપ તવ જશ ગાયેજી,
ગોપ મંડળી મધ્ય દેખીને, વારંવાર સુખ થાયજી. ૪
વાસર નિર્વાહ એમ કરે, સખી સાયંકાળે પેખેજી;
અલકમુખ ખુરરજ લાગી તે, કમલ ભ્રમર વિશેખેજી. ૫
ગોપબાલક મંડલી મધ્ય, રંગ અનેક ઉપજાવેજી;
મત્ત ગજગતિ મલપતા તે, શ્રીગોકુળમાં આવેજી. ૬
લોચન ભૃંગ પીયે ઘણું તે, પ્રગટ મુખ મકરંદજી;
કમળપત્ર શી આંખડીતે, જોઈ જોઈ ટાળ્યો દ્વંદજી. ૭
જોતાં તૃપ્તિ ન ઉપજે પ્રભુ અધર સુધારસ [illegible]યેજી;
ભુજલતા ભીડી ભામિનીના, દિવસ તા[illegible] બુ[illegible]યેજી. ૮
પૂરણ સુખ દઇ ગોષ્ટમાં પ્રભુ, આઘેરા પાઉધારેજી;
યશોમતી લે ભામણાં સુતને, નીરાંજન ઉતારેજી. ૯
વસ્ત્રાંચલ મુખ રજ પોંછીને, સકલ રૂપ નિહાળેજી;
ઉભી થાય રોમાવલી કર, કોમળ અંગ સંભાળેજી. ૧૦
કરી પેરે પેરે [illegible] [illegible], સદન માં[illegible] [illegible]વેજી;
સુંદરી ગૃહ કારજ મિષવલી, નિરખવાને આવેજી. ૧૧
ઉષ્ણોદક સોંધો ભેળીને, અંગ અંઘોળ કરાવેજી;
અંગવસ્ત્ર કરી સ્વચ્છ વપુને, પછે તેલ લગાવેજી. ૧૨

વિવિધ વસન સુગંધને ભૂષણ, ફુલ અંબોડે ફાવેજી;
ઠણુઠણુતો વ્હાલો લાડકડો તે, ભોજન શાળાએ આવેજી. ૧૩
શ્રીરાધા અધર સુધા બિના પિયુને,બીજું તે કાંઈ નવ ભાવેજી;
પ્રાત પધારે ને નિશાયે આવે, પ્રીત નવી ઉપજાવેજી. ૧૪
માતાનું મન રંજવા પ્રભુ, આરોગ્યા બહુ સ્વાદેજી;
સુગંધ બીડી કર ધરીને, ઉઠયા નૂપુરને નાદેજી. ૧૫
સકળ વ્રજમાં પોઢીયા કરે, વિવિધ રસ સુખ દાનજી;
એ લીલા મ્હારે મન વસો જે, ભકત માગે માનજી. ૧૬
શ્રી વિઠ્ઠલ દ્વિજરૂપ તમારી, લીલા એણીપેરે ઝાઝીજી;
ઓળવ્યે કેમ ચાલશે જે, પ્રીત અમશું બાઝીજી. ૧૭

આખ્યાન ૭ મું–રાગ સામેરી.

આપસેવા કરી શીખવે શ્રીહરિ, ભકિત પક્ષ વૈભવ સુદૃઢ કીધો;
આપની લીલા તે વદન પોતે કહી, ઉચ્ચાર આનંદ અધિક દીધો.૧
વેદદધિ મધ્ય નવનીત જે ભજન રસ,મથિત માધુરી જીવે શ્રવણે પીધો;
તક્રસમ કર્મપથ સ્નેહ રસહીન જે, શ્વેત જાણી વિમુખ તાણી લીધો.
એ ચરણ શરણ વિના લોક દશચારમાં, કહોને કેનો કાંઇ અર્થ સીધો
શું કહું ચતુર થઈ થઈ અને વિસ્તરે,ભજે નહિં પશુ જેમ વિષય કીધો ૩
બોલ વલ્લભ સુવન વિમલ વાણી જેની, ગતિ બ્રહ્માદિ દેવે ન જાણી
નંદનંદન રૂપે રાસલીલા કરી, પોતે ન ઉચ્ચરી છાની રાખી;
દિવસ એકાદની ઉત્તરાકુંવરપ્રતિ; વ્યાસનંદન વિમલ વદન ભાખી.
બ્રહ્માદિ મહામુનિ અતિ જ્ઞાનપારંગત, તે મધુસિંધુની કહીયે માખી
ન કોય હુવો ન હોય એ રૂપ સમ, તેના સકળ નિજ નિગમ સાખી.

એ પ્રભુ રસ પુંજ ભૂમિ પર રૂચિ કરી,ભાગ્યહીન જીવ જેણે કણિકા ન ચાખી;
તેને દેવ ઉપર રહ્યા ધિક્કાર બોલે, મંદમતિ કહી અને નિંદા દાખી.
વિબુધ વાંછે વાસ વસુમતિ ઉપરે, શ્રીવલ્લભ કુંવરની ટેહેલ કરવા;
ઘોષથી વેગે પાઉં ધારિયા ગિરિભણી,શ્રી ગિરિરાજધરણનો તાપ હરવા.૮
પુલકેંટે ભર્યાં વસન વાધા તણાં, વિવિધ ભૂષણ તે અંગ ધરવા;
તુરંગ ચાલે વાયુ વેગે ઉતાવળો, જાણે નૌકા ચાલી સિંધુ તરવા. ૯
દીવસ એકાર્ધનો વિરહતે યુગ સમો, નિરાંજન મિષે રૂપ હૃદય ધરવા;
જીવને એ કૃત્ય નિત્ય પ્રતિ ક્ષણ ક્ષણ શ્રી વિઠ્ઠલનાથ એવા ઉચરવા.૧૦
રૂપ બેઉ એક તે ભિન્ન થઇ વિસ્તરે, વિવિધ લીલા કરે ભજન સાર;
વિવિધ વચનાવલી નયન સેને મીલી, સંજ્ઞા સૂચવે નિશિ વિહાર;
વિવિધ મુક્તાવલી પાટ સુત્રે કરી, ગલસરી શોભિતા કરે શૃંગાર;
વિવિધ કુસમાવલી ગ્રથિત હાથેકરી, એક એકને કંઠે આરોપે હાર.
વિવિધ મેવા ભોગ મધુર મિષ્ટાન્ન રસ,રસમસ્યા અર્પે તે બહુ પ્રકાર;
વિવિધ બીડાં સુગંધી કર્પુર એલચી. લવિંગ પુંગી અને ખેર સાર.
વ્યંજન શિતલ વાયુ મુકર કરકમલ ધરી, દેખાડતાં મોહે સકલ સંસાર;
અહર્નિશ ધ્યાન શ્રી વિઠ્ઠલાધીશનું, સકલ કલિમલ દુરિત કોટીક્ષાર.
એ પ્રભુ ભુવિ પ્રકટ વિપ્રવર તનુધરી,દીઠડે ત્રિભુવન તણાં ચિત્ત ચાલે;
હાવભાવાદિક કોટી કોટી કરે, મદન જ્વર વ્યથાતે વેગે ટાળે. ૧૫
જાળરંધ્રે સખી જાણે ચિત્રે લખી, વાંછિતા નાથની છબી નિહાળે;
કમલ ખંજન મીન મધુપ જ્યાં ત્યાં થકાં,વકલોચન પ્રાંત પાછાં વાળે.૧૬
દાસનો દાસ ભણે સકળ સજ્જન સુણે,શ્રી વિઠ્ઠલ આપનું બિરદ પાળે.૧૭

આખ્યાન ૮ મું–રાગ. ધન્યાશ્રી.

લલિત મનોહર, શ્રી વલ્લભ સુવન સુજાણ;
નખશિખ સુંદર, વ્રજ જન જીવન પ્રાણ. ૧
વદન કાંતિ, જાણે ઉદયા કોટિક ભાણ;
દ્વિજકુલ મંડન, પ્રગટ્યા પુરૂષ પ્રમાણ. ૨
નામ નિરુપમ, ઉચરે સકળ કલ્યાણ;
તેના સાખી, ચારે વેદ પુરાણ. ૩
અસુરહણેવા, બ્રહ્મવાદ [1]કરપાણ;
ભકિત કરે સહુ, વાજંતેરે નિશાણ: ૪
વૈષ્ણવ જનને, આપે પદ નિરવાણ;
મારગ મુકતો, કોઈ ન માગે દાણ. ૫
ચરણ ચાખડી, વંદે રાણોરાણ;
સરસ કીધા, જે હુતા પ્રેત પાષાણ. ૬
હતિત પતિતનું, જુઓ તમે પ્રકટ એંધાણ;
શેષ સહસ્ત્ર મુખ, ઉચરે જેનાં વખાણ. ૭
ચૌદ લોકમાં, વરતે જેની આણ;
ત્રાસ તિમિરનું, જાણે સકલ વિહાણ, ૮
અધર્મ સકલનું, પેરે પેરે કીધું વિત્રાણ;
ધર્મ સકલનું, પ્રભુજીએ કીધું ત્રાણ. ૯
સન્મુખ કીધા, જે હુતા ભ્રષ્ટ અજાણ;
નિર્ભય કીધા, શિરપર ધરી નિજપાણ. ૧૦

---

૧ તલવાર અથવા “કરીવખાણ” એવો પણ પાઠ છે.

નિગમ તત્વરસ યશ ભર્યા, અમૃત સંધાન,
રૂપ સુંદરતા શું કહું નહિં કો એ સમાન. ૧૧
કૃપા કરી હરિ, રાખી બહુ વિધિ કાન;
સેવક જનને, રાખી લ્યો એહલાણ. ૧૨

ઢાળ—એવા તે ગુણ નિધી નાથ ગાતાં, બ્રહ્મહત્યાદિક અઘ ટળે;
લીલાતે લહરી સિંધુ ઝીલે, રાસ રસિકને જઇ મળે. ૧૩
નિ:સાધન જન હિત કરેવા, શ્રીનાથ વિઠ્ઠલ આવિયા,
વ્રજમાં તે હીંડે મલપતા તે, વ્રજ સખી મન ભાવીયા. ૧૪
કમળ નેણ અમૃત વેણે, વાકય માધુરી રેડતા;
[1]વેદાધ્યયન મિષે ભુજ ચલણે કરી, શોભે સૌને તેડતા. ૧૫
રંગેતે રમતા રસભર્યા, પ્રભુ ઘોષમાં લીલા કરે;
અધિક અધિક પ્રતાપ પૂરણ, યશ દશોદિશ વિસ્તરે. ૧૬
ભાંતિ ભાંતિ લીલા કરે પ્રભુ, સાત સ્વરૂપ સોહામણા;
એક એકથી અધિક શોભા વ્રજ સખી લે ભામણા. ૧૭
પેરે પેરે પરિવાર સોહે, દેવ મોહે નિરખતાં.
[2]ઉત્સાહ આનંદ ઉલટીયો તે, કુસુમ વરખે હરખતાં. ૧૮
પ્રતિ સદન શોભા અતિ ઘણી, ભણી વેદ વદને ન જાય,
મકરંદ માતા ભ્રમરગુંજે, પક્ષી નાદ સોહાય. ૧૯
અંતઃપુર લીલાકરે સખી, સકલ જન સંતોષતા;
જાણે મત્ત માતંગ છુટયો, નૂપુરને નિરઘોષતાં. ૨૦

૧ વેદધ્વનિ મિષે હસ્તચલણે. ૨ ઉચ્છાહ આનંદ અધિક વાધ્યો.

હારકંકણુ કર્ણ ભુષણુ, નાદ નાના હિંડતાં.
ગાન ગાયે સ્વર સુહાએ, શ્રીનવનીતપ્રિયાજીને પોઢતાં. ૨૧
સંધ્યા સમે શૃંગાર નૌતન, ફુલ ગુંથે સૌ મલી;
સદન શોભા નિરખતાં તે, લક્ષ્મી મન પામ્યાં રળી. ૨૨
વાસ વાંછે વ્રજ વસેવા, એણીપેરે સુખ પામવા;
શ્રી પુરુષોત્તમ ઉત્તમ વરને; સમે જોઇ શિર નામવા. ૨૩
લીલાને અનુસાર કલરવ, કુજતા દ્વિજ શોભતા,
સ્વ સ્વભાવ ત્યાગી ધ્યાન રાગી, કોઇક ભાવે લોભતા. ૨૪
સહચરી રત્ન સુકંઠ નાદે, ગાન સુયશ પ્રકાર;
રસિક જન મન સહચરી, મલિ કરેતે ઉચ્ચાર. ૨૫
એણીપેરે લીલા કરે,શ્રી વલ્લભરાજ કુમાર;
ભક્તજનના કોડ પૂરો; આપો ચરણ વિહાર. ૨૬

આખ્યાન ૯ મું–રાગ બિભાસ.

નિત્ય પ્રિત ક્ષણુ ક્ષણુ સમરીયે, શ્રી વલ્લભનો પરિવારરે રસના;
શ્રી પુરુષોત્તમ પ્રગટિયા, જગત કરેવા ઉદ્ધારરે રસના. ૧
કલિમાં કારણુ એક એ, બીજું સર્વે ભૂમિનો ભારરે રસના;
એ વિના બીજું સરવે બાદલું, ચૌદલોક શણગારરે રસના. ૨
શ્રી ગોપીનાથજી સોહામણા, મણિ મરકત ઘનવાનરે રસના;
સુખદાતા લઘુ ભ્રાતના, પૂરણ પુરુષ પ્રમાણરે રસના. ૩
કમળલોચન કરૂણા ભર્યા, શ્રી વિઠ્ઠલ સુખ રાસરે રસના;
દીઠડે તાપ ત્રિવિધિ ટળે, સ્મરણ માત્ર અઘનાશરે રસના. ૪

શ્રીગિરિધર નર ભૂષણુ, ભ્રાત સકળ ધુરિધારરે રસના;
વકતા વેદ શાસ્ત્રતણા. શ્રીભામિનીજી ભરતારરે રસના. ૫
શ્રીગોવિંદજી આનંદમય, ધર્મ સકલનું ધામરે રસના;
શ્રીરાણીજી રંજન રૂડલા, ભકત સકળ વિશ્રામરે રસના. ૬
શ્રીબાલકૃષ્ણજી બાલુડા, સુંદર ભીનલે વાનરે રસના;
કમળ લોચન કમળાપતી, છબી નહિં કો એહ સમાનરે રસના. ૭
શ્રીગોકુળપતિ અતિ ગ્રુણનિધિ, તાત તણો પ્રતિબિંબરે રસના;
શ્રીપાર્વતીપતી પ્રેમશું, શોભા સકલ કુટુંબરે રસના; ૮
શ્રીરઘુપતિ અતિ ગજગતી, રતિપતિ કરૂં બીલિહારરે રસના;
શ્રીજાનકી જીવન એ સદા, મધ્યમણિરત્નમય હારરે રસના. ૯
શ્રીયદુપતી જીવન જગતના, સદા મન પ્રસન્ન ઉલ્લાસરે રસના;
નાહ તે મહારાણીજી તણા, મુખમાધુરી વિલાસરે રસના. ૧૦
શ્રીઘનશ્યામજી સિંચે સુધા, જીવન સકલ બ્રહ્માંડરે રસના;
નાહ તે કૃષ્ણાવતી તણા, લીલા નિત્ય અખંડરે રસના. ૧૧
લક્ષ્મી સત્યભામા બેહુ, અગ્રજની અનુહારરે રસના;
શ્રીનવનીત પ્રિયાજીને રીઝવ્યા, સેવ્યા વિવિધ પ્રકારરે રસના. ૧૨
શોભા યમુના કમલા દેવકા, જેને સાત બાંધવ સૌભાગ્યરે રસના;
એમના ચરણ સ્મરણ કરી, શ્રીવિઠ્ઠલ પદ રજરતિ માગ્યરે રસના.
પુત્ર પૌત્રાદિ સુખ શું કહું જો તું મુખ માંહે એકરે રસના,
શ્રી વિઠ્ઠલ કલ્પદ્રુમ ફળ્યો, તેની શાખા પ્રસરી અનેકરે રસના. ૧૪

ઇતિ શ્રીવલ્લભાખ્યાન સમાપ્ત.

अथ श्रीमद्गोस्वामी श्री द्वारकेशजी कृत.

मूल पुरुष प्रारंभ.

રાગ બિલાવલ.

મૂળ પુરૂષ નારાયણ યજ્ઞ, શ્રુતિ અવતાર ભયે સરવજ્ઞ;
શાખા તૈત્તરીય ગોત્ર ભારદ્વાજ, તૈલંગકુલ ઉદિત દ્વિજરાજ.
(છંદ) દ્વિજરાજ તેં હરિ આય પ્રકટે, સોમયજ્ઞ કીયો જબેં,
કુંડતે હરિ કહી બાની, જન્મકુલ તુહ્મારે અબેં.
ચકિત તતક્ષણુ ભયે સબજન, એસી અબલોં ભઇ કબેં,
સુનતહી મન હરખ કીનો, ધન્ય ધન્ય કહયો સબે. ૧
તિનકે પુત્ર ભયે ગંગાધર, તિનકે ગણપતિ સુત વલ્લભવર,
શ્રીલક્ષ્મણુ ભટ્ટ અનુભવદેવ, શુદ્ધ સત્વ જયોં શ્રી વસુદેવ.
(છંદ) સત્વગુણુ વિદ્યા પયોનિધિ, વિશદ કીર્તિ પ્રકટઇ;
ગામ કાંકરવારમેં રહી, જાતિ સબ હરખિત ભઇ.
પર્વ પર સકુટુંબ લેકેં, ચલે પ્રાગકું સાથ લેં;
સ્નાન દાન દીવાય દ્વિજકું, ચલી કાશી પાતલે. ૨
કછુક દીન રહીકે ચલે સબ દક્ષણુ, આનંદીત તનુ સકુન સુલક્ષન;
ચંપારણ્ય મહીં જબ આયે, એલમાગારૂ ગર્ભ શ્રવિત જતાયે.
(છંદ) શ્રાવજાનિ ચલો તહાં તેં, નગર ચૌડા મેં બસે;
જગતમેં આનંદ ફેલ્યો, દશ દિશા માનો હસે.
ચેન હે સુનિ ચલે કાશી, ફેર વહિ બન આવહિ;
અગ્નિ ચૌંધા મધ્ય બાલક, દેખી સનમુખ ધાવહિ. ૩

મારગ દિયો જાની જીય માતા, લિયે ઉચ્છંગ મોડે દિયોહે બિધાતા
તાત સુનત દૌરી કંઠ લગાયે, તિહિ છિન મંગલ હોત બધાયે.
(છંદ) મંગલ બધાયો હોત તિહુંપુર, દેવ દુદુંભી બાજહી,
જાતસીકો લગ્ન પૂછત, પ્રથમ સમયો સાધહી.
ધન્ય સંવત્ પંદ્રહા, પેંતીસ માધવ માસહેં;
કૃષ્ણ એકાદશી શ્રીવલ્લભ, પ્રકટ વદન વિલાસહેં. ૪
શ્રીવલ્લભકું લેઆયે કાશી, સુંદર રૂપ નયન સુખરાશી;
સાત વરસ ઉપવિત ધરાયે, તબતે વિદ્યા પઢન પઠાયે.
(છંદ) પઢે ચારોં વેદ અરૂ, ખટશાસ્ત્ર મહિના ચારમેં,
તાતકું અચરજ ભયો, યહ કોન રૂપ વિચારમેં.
નીંદ આઇ કહ્યો પ્રભુ, સંદેહ કયોં તુમ કરતહો.
પ્રથમ બાની ભઇહે સો, પ્રકટ જાનો અબ ભયો. ૫
જાગપરી કહ્યો પત્નિ આગેં, યે હેં પૂરણ બ્રહ્મ અનુરાગે;
શ્રીમુખ બચન કહે શ્રી વલ્લભ, માયા મત ખંડન ભયે સુલ્લભ.
(છંદ) સુલભતેં દક્ષિણ પધારે, ગ્યારે વરસકો વપુ ધરેં.
દેખ મામા હરખકેં, આદર કીયો આવો ઘરેં.
[1]વિદ્યાનગર કૃષ્ણ દેવરાજા, બહુત મતહી જહાં મીલે;
જીતકેં કનકાભિષેકસું, પઢે આવત ઈહાં પહિલે. ૬
રામાનુજ અરૂ મધ્વાચાર્ય, વિષ્ણુસ્વામી [2]નિમાદિત્ય હરિભજ;
શંકરમેં અનુસરત ઓરમત, યુક્તિ બળતેં આજ સબળ અતિ.

---

૧ હાલનું વિજયનગર (જુઓ અમારૂં "**વિવિધ ધોળ તથા પદ સંગ્રહ ભાગ ૧ લો.**" ૨ નિમાવત.

(છંદ) સબળ સુન આપુહી પધારે, દ્વારપેં પહુંચે જબેં;
ૄય દૌરિ પ્રતાપ બરન્યો, રાય આવો ઇહાં અબે.
રાય આય પ્રણામ કિનો, સભામેં જુ પધારિયે,
સુનહો બનતી કૃપાસાગર, દુષ્ટ મતહિ વિડારીએ. ૭
ગજ ગતિ ચાલ ચલે શ્રી વલ્લભ ઇનકી કૃપા ભયે સબ સુલભ;
રવિકે ઉદય કિરણ જ્યોં બાઢી, તૈસી સભા પાંત ઉઠી ઠાડી.
(છંદ) ઠાડે સબ સ્તુતિ કરે જબ, કિયો માયામત ખંડન;
શબ્દ જે જે હોત સબ મુખ, ભક્તિ પંથ ભુવ મંડન.
સ્તુતિ કરેં દ્વિજ હાથ જોરેં, રાય મસ્તક નાવહીં;
પરમ મંગલ હોતહેં, કનકાભિષેક કરાવહીં. ૮
પાછે જલસોં ન્હાય બિરાજે, વિનતિ કરી રાયેં મન સાજે;
દ્રવ્ય સબે અંગીકૃત કરિયે, પ્રભુ બોલે યહ નાંહીં ગ્રહિયે.
(છંદ) ગ્રહિયે નાહિન સ્નાન જલવત્ બાંટ સબકો દીજીયે;
બાંટ દીનો કરી બીનતી, મોહિ શરણ જુ લીજીએ,
કૃપા કરકે શરણ લીનો, થાર ભરી મહોરે ધર્યો,
[1]સપ્ત લેકેં કહ્યો દૈવી, દ્રવ્ય અંગીકૃત કર્યો. ૯
તહાંતે પંઢરપુરજુ સિધારે, શ્રીવિઠ્ઠલનાથ મિલનકોં પધારે;
ભીમરથી કે પાર મિલે જબ, દોઉ તનમેં આનંદ બઢયો તબ.
(છંદ) બઢયો આનંદ કરી બીનતી, આપકોં યહ શ્રમ ભયો;
કહિ શ્રી વિઠ્ઠલનાથજીનેં મિત્રતા પથ પ્રગટિયો.

---

૧ આ સાત મહોરનાં નેપુર કરાવ્યાં છે જે હાલ સૂધી પણ શ્રીનાથજી અંગીકાર કરે છે.

ફેર શ્રી ગોકુળ પધારે, નિરખ યમુના હરખહીં;
સંગ દમલાદિક હતે, તિનપેં કૃપારસ બરખહીં. ૧૦
એક સમે ચિંતા ચિત્ત આઇ, દૈવી કિહિંબિધ જાની જાઈ;
આસુરીસોં સબ મિલિત સદાઈ, ભિન્ન હોય સો કોંન ઉપાઇ.
(છંદ) ભિન્નકો જબિ ચિત્ત ધર્યો, તબ પ્રભુ પધારે તિહિં સમેં.
મધુર રૂપ અનંગ મોહિત, કહત સુધ કીને હમેં.
કરો અબતેં બ્રહ્મકો સંબંધ દૈવી સૃષ્ટિસોં;
પાંચ દોષ ન રહે તાકે, નિવેદન કરો વૃષ્ટિસોં. ૧૧
વચન સુની હરખે શ્રીવલ્લભ, યહ આજ્ઞા તે પરમ અતિ સુલભ;
કંઠ પવિત્રા લે પહેરાયે, મિસરી ભોગ ધરી મન ભાયે.
(છંદ) ભયો ભાયો ચિત્તકો તબ, પુષ્ટિ પથકું અનુસરે;
શરણ જે આવત નિરંતર, કાલ ભય તે ના ડરે.
પ્રકટ સબ લીલા દિખાવત, નંદ નંદન જે કરી;
અવનિપર પદ્ પદ્મ રાખી, પરક્રિમા મિષ ઉર ધરી. ૧૨
ફેર પંઢરપુર જબ આયે, શ્રી વિઠ્ઠલનાથ કહી મન ભાયે;
કરિ વિવાહ બહુ રૂપ દિખાવો, મેરો નામ સુવનકો ધરાવો.
(છંદ) ધરો ચિત્તમેં બાત યહ, કાશી વિવાહ જુ હોયગો;
મેં કહ્યો દ્વિજ આય બીનતી, કરે ચરણ સમોયગો.
આય વહાંતે વિવાહ કીનો, અધિક મંગલ તબ ભયો;
નામ ધર્યો શ્રી મહાલક્ષ્મી, દેખી જોરિ દુઃખ ગયો. ૧૩
પરિક્રમા ત્રીજી ચિત્ત આઇ, નિકસ ચલે શ્રી વલ્લભરાઇ;
ઝાડખંડમેં પ્રભુને જતાઇ, અબકેં મોહિ મિલો મનભાઇ.

(છંદ) મિલેંગે હરિદાસપેં, જહાં તીન દમન કહાવહી;
ઇંદ્ર નાગ જુ દેવ દમન, સો મેરો નામ જતાવહીં.
ફેરકે જબ વ્રજ પધારે, પાંચ સેવક સંગહેં;
સદુ હેં આન્યોરમેં, તહાં દ્વારપેં ઠાડે રહેં. ૧૪
સદૂ કહે સ્વામિ કછુ ખેહે, મેધન કહિ સેવકકો લેહેં;
ઇતને પ્રભુ ગિરિ ઉપર બોલે, લાઇ નરો દૂધ અનબોલે.
(છંદ) બોલી નરો યહ પાહુને આયે, તીનહીંકો બેઠારિયે;
પ્રભુ કહત મોહે બેર લાગત, ભલી ચિત્ત બિચારીયે.
લે ગઇ પય પ્યાય આઇ, દેખ શ્રીવલ્લભ કહ્યો;
બચ્યો હેં કછુ હમેં દીજે, બોલ પેહેલો હી ગહ્યો. ૧૫
દેખ નરો બોલી હોં વારી, નામ દીજીયે ગર્વ પ્રહારી;
નામ દીનો પૂછી વે કહાં હે, કહિ પર્વતપર જાઓ તહાંહે.
(છંદ) તહાં દેખે પ્રાણપતિ તબ, હુલસિ દોઉ તન ફુલહી,
વહી સમેં સુખ કાહ ન આવે, પંગુ ગતિ મતિ ભુલહી.
હસિ કહ્યો સકુટુંબ આવો, નિકટરહી સેવા કરો;
માની વચન પ્રમાણ કીનો, સાસુરે દિશ પગ ધર્યો. ૧૬
કછુક દિન રહી સંગલે આયે, બસે અડેલમેં નિજ હરખાયે;
સંવતપંદ્રહા સડસઠ આયો આસો વદી દ્વાદશી શુભ ગાયો.
(છંદ) ગાયો શ્રી ગોપીનાથજી, જબ જન્મ લીનો આયકેં.
જાનિ બલકો રૂપ હરખિત, દેતદાન બઢાયકે.
ફેરકેં ચરણાટ આયે; કછુક દિન રહેં જાનકે;
ધન્ય સંવત્ પંદ્રહા, ધન બહોતરા શુભ માન કેં. ૧૭

પૌષ કૃષ્ણુ નૌમી જબ આઇ, ઘર ઘર મંગલ હોત બધાઇ;
શ્રી વિઠુલનાથ જન્મ ભયો સુનિકે, કહત ફિરત આનંદ ગુણુ ગનિકે
(છંદ) આનંદ બાઢયો ચહુ દિશા, છબિદેખ શ્રીવલ્લભ હસે;
બેઉ કછુ મુસકાય ચિતયે, દોઉ હસન મેરે મન વસે.
તિલક મૃગમદ છિપ્યો હરખિત, કહાંલોં ગુગુ ગાઇએ;
કૃપાતેં ઉછલિત નિજરસ, છિપત નાંહી છિપાઇએ. ૧૮
શ્રી ગોકુલમેં વાસ સુહાયો, રૂકિમણી પદ્માવતી પતિ ગાયો;
શ્રીગિરિવરધર જિનહીં છબીલો, શ્રીનવનીતપ્રિય અરવીલો,
(છંદ) પ્રિય શ્રી મથુરેશ શ્રી વઠુલેશ શ્રી દ્વારિકેશજુ;
શ્રી ગોવર્દ્ધનધર શ્રી ગોકુલચંદ્રમા શ્રી મધુરેશજુ.
શ્રી મદન મોહન અણ ઇહિ વિધિ, રમન શ્રી વિઠુલનાથકે;
તાતકો ચિત્ત જાની સેવા, વિસ્તરી સબ સાથકે. ૧૯
પંદ્રહસેં સત્તાણું કાર્તિક, વિમળ દ્વાદશી મંગળ નિત ઢિગ;
પ્રથમ પુત્ર પ્રગટે શ્રી ગિરિધર, ષટગુણ ધર્મી ધર્મ ધુરંધર.
ઉર્જ શામલ અષ્ટમિ શુભ, ગુરૂ સુદીન પ્રકટે જબેં,
ઋતુ વિયત શૃંગાર આશ્વિન, અસિત તેરસ ભ્રાજહી;
શ્રી બાલકૃષ્ણજી મહા પરાક્રમી, વેસુખ સોલે રાજહી. ૨૦
કવિસહ સુદિ સાતેં શ્રી ગોકુલપતી, યશ સ્વરૂપ માળા
સ્થાપિત રતી;
સોંરહસેં અગ્યારહ કાર્તિક સિત, અર્ક બુધ રઘુનાથ શ્રીસહિત.
(છંદ) હેતુ નિજ અભિધાન પ્રકટે, તાત આજ્ઞા માન કે;

તિથી કલા બુધ મધુ છઠ, વિમલ જ્ઞાન બખાનકે.
શ્રી યદુનાથ પ્રકટે રહયો વિરહ શ્રી ઘનશ્યામ સ્વરૂપકે,
સહ કૃષ્ણ તેરસ રવિજ રિક્ષ, સત કળા શ્રીવિઠ્ઠલ ભુપકે. ૨૧
ભામિની, રાની, કમળા, બખાની, પારવતી, જાનકી, મહારાંની;
કૃષ્ણાવતિ મિલિ સાતો કહાયે યહ અલૌકિક રૂપ મહા યે.
મહા અલૌકિક અગ્નિકુલ સબ અલૌકિક અષ્ટ છાપહે;
અલૌકિક સબ ભકતજન જો, શરણ લીને આપહેં.
યથામતિ કછુ બરનિઆઈ, જાનિયો યહ દાસ હેં;
શ્રી દ્વારકેશ નિરોધ માગે, યહી ફલકી આસ હેં.

इति श्री मूळ पुरुष संपुर्ण.

अथ श्री यमुनाष्टक.

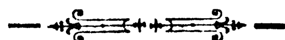
નમામિ યમુનામહં સકલસિદ્ધિહેતું મુદા ।
મુરારિપદપંકજસ્ફુરદમન્દરેણુત્કટામ્ ।
તટસ્થનવકાનનપ્રકટમોદપુષ્પામ્બુના ।
સુરાસુરસુપૂજિતઃ સ્મરપિતુઃ શ્રિયં બિભ્રતીમ્ ॥ ૧ ॥
કલિન્દગિરિમસ્તકે પતદમન્દપૂરોજ્જવલા ।
વિલાસગમનોલ્લસત્ પ્રકટગંડશૈલોન્નતા ॥
સઘોષગતિદંતુરા સમધિરૂઢદોલોત્તમા
મુકુન્દરતિવર્દ્ધિની જયતિ પદ્મબન્ધોઃ સુતા ॥ ૨ ॥
ભુવં ભુવનપાવનીમધિગતામનેકસ્વનૈઃ ।
પ્રિયાભિરિવ સેવિતાં શુકમયુરહંસાદિભિઃ ॥
તરંગભુજકંકણપ્રકટમુકિતકાવાલુકા ।
નિતમ્બતટસુંદરીં નમત કૃષ્ણતુર્યપ્રિયામ્ ॥ ૩ ॥
અનંતગુણભૂષિતે શિવવિરંચિદેવસ્તુતે ।
ઘનાઘનનિભે સદા ધ્રુવપરાશરાભીષ્ટદે ।
વિશુદ્ધમથુરાતટે સકલગોપગોપીવૃત્તે ।
કૃપાજલધિસંશ્રિતે મમ મનઃ સુખં ભાવય ॥ ૪ ॥

યયા ચરણપદ્મજા મુરરિપોઃ પ્રિયંભાવુકા ।
સમાગમનતોઽભવત્ સકલસિદ્ધિદા સેવતામ્ ॥
તયા સદૃશતામિયાત કમલજા સપત્નિવ યદ્ધરિ ।
પ્રિયકલિન્દયા મનસિ મે સદા સ્થીયતામ્ ॥ ૫ ॥
નમોસ્તુ યમુને સદા તવ ચરિત્રમત્યદ્ભુતં ।
ન જાતુ યમયાતના ભવતિ તે પયઃ પાનતઃ ॥
યમોઽપિભગિનીસુતાકન્થમુહન્તિ દુષ્ટાનપિ ।
પ્રિયો ભવતિ સેવનાત્ તવ હરેર્યથા ગોપીકાઃ ॥ ૬ ॥
મમાસ્તુ તવ સન્નિધૌ તનુનવત્વમેતાવતા ।
ન દુર્લભતમા રતિર્મુરરિપૌ મુકુન્દપ્રિયે ॥
અતોસ્તુ તવ લાલના સુરધુની પરં સંગમાત્ ।
તવૈવ ભુવિકીર્તિતા ન તુ કદાપિ પુષ્ટિસ્થિતૈઃ ॥ ૭ ॥
સ્તુતિં તવ કરોતિ કઃ કમલજાસપત્નિ પ્રિયે ।
હરેર્યદનુસેવયા ભવતિ સૌખ્યમામોક્ષતઃ ॥
ઇયં તવ કથાધિકા સકલગોપીકાસંગમ ।
સ્મરશ્રમજલાણુભિઃ સકલગાત્રજૈઃ સંગમઃ ॥ ૮ ॥
તવાષ્ટકમિદં મુદા પઠતિ સૂરસૂતે સદા ।
સમસ્તદુરિતક્ષયો ભવતિ વૈ મુકુન્દે રતિઃ ॥
તયા સકલસિદ્ધયો મુરરિપુશ્ચ સંતુષ્યતિ ।
સ્વભાવવિજયો ભવેદ્વદતિ વલ્લભઃ શ્રીહરેઃ ॥ ૯ ॥

इति श्रीमद्वल्लभाचार्य विरचितं श्रीयमुनाष्टकं संपूर्णम्.

અથ. શ્રીયમુનાજીનાં ૪૦ પદ.

પદ ૧ લું. રાગ રામકલી.

પિયસંગ રંગભરિ કરિ કલોલેં, પિય૦
સબનકો સુખદેન, પીયસંગ કરત સેન;
ચિત્તમેં તબ પરત ચેન, જબહી બોલેં. પિય૦ ૧
અતિહી વિખ્યાત, સબ બાત ઈનકે હાથ;
નામ લેત કૃપા કરે અતોલેં,
દરસકરિ પરસકરિ ધ્યાન હિયમેં ધરે,
સદા વ્રજનાથ ઇનસંગ ડોલે. પિય૦ ૨
અતિહિ સુખકરન, દુઃખ સબનકે હરન;
એહી લીનો પરન દે ઝકોલેં;
એસી જમુને જાન તુમ કરો ગુન ગાન,
રસિક પ્રિતમ પાએ નગ અમોલે. પિય૦ ૩

પદ ૨ જું.

સ્યામ સુખધામ જહાં નામ ઇનકે, સ્યામ.
નિશદિના પ્રાણપતિ આયેં હિયેમેં બસે;
જોઈ ગાવે સુજશ ભાગ્ય તિનકેં. સ્યામ. ૧
યેહિ જગમેં સાર; કહત વારંવાર,
સબનકે આધાર, ધન નિર્ધનનકે;

લેત જમુને નામ દેત અભે પદ દાન,
રસિકપ્રિતમ પ્રિયા બસ જુ ઇનકે. સ્યામ. ૨

પદ ૩ જું.

કહેત શ્રુતિસાર નિર્ધાર કરિકે, કહેત.
ઇન બિના કોન એસી કરે હે સખી;
હરત દુ:ખદ્વંદ, સુખકંદ બરખે. કહેત. ૧
બ્રહ્મસંબંધ જબ હોત યા જીવકોં,
તબહિં ઇનકી ભુજા વામ ફરકે;
દોરિકરિ સોરકરિ જાય પિયસોં કહે,
અતિહિ આનંદ મનમેંજુ હરખે. કહેત. ૨
નામ નિર્મોલિ નગ લે કોઉ ના શકે,
ભક્ત રાખત હિયે હાર કરકે;
રસિક પ્રિતમજુકી, હોત જાપર કૃપા,
સોઈ શ્રીજમુનાજીકો રૂપ પરખે. કહેત. ૩

પદ ૪ થું.

નેનભરિ દેખિ અબ ભાનુ તનયા. નેન.
કેલિ પિયસો કરે ભ્રમર તબહિં પરે;
શ્રમજલ ભરત આનંદ મનયા. નેન૦ ૧
ચલત ટેઢી હોહિ, લેત પિયકો મોહી,
ઈન બિના રહત નહિ, એક છિનયા.
રસિક પ્રિતમ રાસ કરત જમુના પાસ,
માનો નિર્ધનનકી હે જુ ધનયા. નેન. ૨

પદ ૫ મું.

સ્યામસંગ શ્યામહ્વે રહિરિ શ્રીજમુને. શ્યામ૦
સુરતશ્રમબિંદુતેં સિંધુસી વહિ ચલી;
માનો આતુર અલી રહી ન ભવને. શ્યામ૦ ૧
કોટિ કામહિં વારોં, રૂપ નેનન નિહારો,
લાલ ગિરિધન સંગ કરત રમને;
હરખિ ગોવિંદપ્રભુ નીરખી ઇનકી ઓર,
માનો નવદુલહુની આઈ ગવને. શ્યામ૦ ૨

પદ ૬ હું.

ચરણપંકજરેણુ શ્રી જમુનેજુ દેની. ચરણ૦
કલિયુગ જીવ ઉદ્ધારણ કારન;
કાટત પાપ અબધાર પેની. ચરણ૦ ૧
પ્રાણપતિ પ્રાણસુત, આયે ભકતન હિત,
સકલ સુખકી તુમ હો જુ શ્રેની;
ગોવિંદ પ્રભુ વિના રહત નહિ એક છિનું,
અતિહ આતુર ચંચલ જુ નયની. ચરણ૦ ૨

પદ ૭ મું.

શ્રીજમુનાસી નાહીં કોઉ ઓર દાતા. શ્રીજ૦
જો ઈનકી શરણ જાતહે દોરિકે;
તાહિકોં તીહિછિનુ કરિ સનાથા. શ્રીજ૦ ૧

એહિ ગુન ગાન રસખાન રસના,
એક સહસ્ર રસના કયોં ન દઇ બિધાતા;
ગોવિંદ પ્રભુ તન મન ધન વારને,
સબહિકો જીવન ઈનહીકેજુ હાથા. શ્રીજ૦ ૨

પદ ૮ મું.

શ્રી જમુના જસ જગતમેં જોઈ ગાવે. શ્રીજ૦
તાકે આધીન વ્હે રહત હેં પ્રાણપતિ:
નેન ઓર બેનમેં રસજુ છાવે. શ્રીજ૦ ૧
વેદ પુરાનકિ બાત યહ અગમ હે,
પ્રેમકો ભેદ કોઉ ન પાવે;
કહેત ગોવિંદ શ્રીજમુનેકિ જાપર કૃપા,
સોઇ શ્રીવલ્લભકુલ શરણ આવે. શ્રીજ૦ ૨

પદ ૯ મું.

ધાય કે જાય જો શ્રીજમુના તીરે, ધાય.
તાકિ મહિમા અબ કહાંલગ બરનિયે,
જાય પરસત અંગ પ્રેમ નીરે. ધાય. ૧
નિશ દિના કેલિ કરત મનમોહન,
પિયાસંગ ભકતનકી હે જુ ભીરે;
છીતસ્વામી ગિરિધન શ્રીવિઠ્ઠલ;
ઇન બિના નેક નહિ ધરત ધીરે. ધાય. ૨

પદ ૧૦ મું.

જા મુખતેં શ્રીયમુને યહ નામ આવે, જા મુ૦
તાપર કૃપા કરેં શ્રીવલ્લભ પ્રભુ,
સોઇ શ્રીજમુનાજીકો ભેદ પાવે. જા મુ. ૧

તન મન ધન સબ લાલ ગિરિધરનકો,
દેકેં ચરન જબ ચિત્ત લાવે,
છીતસ્વામિ ગિરિધરન શ્રીવિઠ્ઠલ,
નેનન પ્રગટ લીલા દિખાવે. જા મુ. ૨

પદ ૧૧ મું.

ધન્ય શ્રીજમુને નિધી દેનહારી,
કરત ગુનગાન અજ્ઞાન અઘ દૂર કરિ;
જાય મીલવત પ્રિયા પ્રાનપ્યારી, ધન્ય. ૧

જીનકોઈ સંદેહ કરો બાત ચિત્તમેં ધરો,
પુષ્ટિપંથ અનુસરો, સુખજુ કારી;
પ્રેમકે પુંજમેં, રાસ રસકુંજમે.
તાહી રાખત રસરંગ ભારી. ધન્ય. ૨

જમુને ઓર પ્રાણપતિ પ્રાણ ઓર પ્રાણસુત,
ચહું જન જીવપર દયા બિચારી;
છીતસ્વામિ ગિરિધરન શ્રી વિઠ્ઠલ,
પ્રતકે લીયે અબ સંગ ધારી. ધન્ય. ૩

પદ ૧૨ મું.

ગુણ અપાર મુખ એક કહાંલોં કહિયે, ગુણ.
તજો સાધન ભજો નામ શ્રીજમુનાજીકો;
લાલગિરિધરનવર તબહિં પૈયે. ગુણ. ૧
પરમ પુનિત પ્રિતકી રીત સબ જાનકે,
દ્રઢ કરી ચરણ કમલ જુ ગ્રહીયે;
છીતસ્વામિ ગિરિધરન શ્રી વિઠ્ઠલ
એસી નિધિ છાંડિ અબ કહાં જુ જૈયે. ગુણ. ૨

પદ ૧૩ મું.

ચિત્તમેં શ્રીજમુના નિસદિન જો રાખો. ચિત્ત.
ભક્તકેવશ કૃપા કરતહે સર્વદા;
એસો શ્રીજમુનાજીકો હેજુ સાખો. ચિત્ત. ૧
જા મુખતેં શ્રીજમુને યહ નામ આવે,
સંગકીજે અબ જાય તાકો;
ચતુર્ભુજદાસ અબ કેહેતહેં સબનસો,
તાતેં શ્રીજમુને જમુને જુ ભાખો. ચિત્ત. ૨

પદ ૧૪ મું.

પ્રાણપતિ વિહરત શ્રીજમુનાકૂલે પ્રાણ.
લુબ્ધ મકરંદકે ભ્રમર જયોં બસ ભયે;
દેખી રવિઉદય માનો કમલ ફુલે. પ્રાણ. ૧

કરત ગુંજાર મુરલીજુ લે સાંવરો,
સુનત વ્રજવધુ તન સુધિ જુ ભૂલે,
ચતુર્ભુજદાસ જમુને પ્રેમસિંધુમેં,
લાલગિરિધરન અબ હરખી ઝુલે. પ્રાણ. ૨

પદ ૧૫ મું.

વારંવાર શ્રીજમુને ગુણ ગાન કીજે. વારં.
એહી રસનાતેં જો નામરસ અમૃત;
ભાગ્ય જાકે હેં સોઈ જુ પીજે. વારં. ૧
ભાનુતનયા દયા અતિહી કરૂણામયા;
ઇનકી કરિ આસ અબ સદાઇ જીજે;
ચતુર્ભુજદાસ કહે સોઇ પિયાપાસ રહે,
જોઇ શ્રીજમુનાજીકે રસ જુ ભીજે. વારં. ૨

પદ ૧૬ મું.

હેતકરી દેત શ્રીજમુને વાસ કુંજે. હેત.
જહાં નિસ વાસર રાસમેં રસિકવર,
કહાં લગ બરનિયે પ્રેમ પુંજે. હેત. ૧
થકિત સરિતાનીર, થકિત વ્રજ વધુ ભીર;
કોઇ ન ધરત ધીર મુરલી સૂનીજે;
ચતુર્ભુજદાસ જમુને પંકજ જાનિ,
મધુપકીનાંઇ ચિત્ત લાય ગુંજે. હેત. ૨

પદ ૧૭ મું.

ભકતપર કરી કૃપા શ્રીજમુને એસી. ભકત.

છાંડી નિજ ધામ વિશ્રામ ભૂતલ કિયો,
પ્રગટલીલા દિખાઈ જુ તેસી. ભકત. ૧
પરમ પરમારથ કરતહે સબનકોં,
દેત અદ્ભુત રૂપ આપ જેસી,
નંદદાસ યોં જાનિ દૃઢકરિ ચરણ ગ્રહે,
એક રસના કહા કહોં વિસેષી. ભકત. ૩

પદ ૧૮ મું.

નેહ કારન શ્રીજમુને પ્રથમ આઇ, નેહ.
ભકતકે ચિત્તકી વૃત્તિ સબ જાનહી;
તાહીતેં અતિહિં આતુર જુ ધાઇ. નેહ. ૧
જાકે મન જેસી ઈચ્છા હતી તાહિકી,
તેસિહી આય સાધજુ પૂજાઇ;
નંદદાસ પ્રભુ તાપર રીઝિ રહે.
જોઇ શ્રીજમુનાજીકો જસ જુ ગાઇ. નેહ. ૨

પદ ૧૯ મું.

તાતેં શ્રીજમુને જમુને જુ ગાવો. તાતેં.
શેષ સહસ્રમુખ નિસદિના ગાવત;
પાર નહિ પાવત તાહિ પાવો. તાતેં. ૧
સકલ સુખ દેન હાર તાતેં કરો ઉચ્ચાર,
કરતહુ વારંવાર જીન ભુલાવો; (જમુને ભુલાવો.)
નંદદાસકી આસ શ્રીજમુને પૂરન કરી,
તાતેં ઘરી ઘરી ચિત્ત લાવો.

પદ ૨૦ મું.

ભાગ્ય સૌભાગ્ય શ્રીજમુને જુ દેઇ. ભાગ્ય.
બાત લૌકિક તજો પુષ્ટિ જમુને ભજો;
લાલ ગિરિધરનવર તબ મિલેઇ. ભાગ્ય. ૧
ભગવદીસંગકરી બાત ઇનકી લહે,
સદા સાનિદ્ધિ રહે દેતી મેઇ;
નંદદાસ જાપર કૃપા શ્રીવલ્લભ કરે,
તાકો શ્રી જમુને સર્વસ્વ જો દેઇ. ભાગ્ય. ૨

પદ ૨૧ મું.

નામ મહિમા એસો જો જાનો, નામ.
મર્યાદાદિક કહે લૌકિક સુખલહે;
પુષ્ટિકો પુષ્ટિપથ નિશ્ચે બાનો. નામ. ૧
સ્વાતિ જલ બુંદ જબ પરતહે જાહિમેં,
તાહિમેં હોંત તેસો જુ વાનો;
શ્રીજમુને કૃપા સિંધુ જાનિ, સ્વાતિ જલ બહુ માનિ,
સુર ગુણ પૂર કહાંલો બખાનો. નામ. ૨

પદ ૨૨ મું.

ભકતકોં સુગમ શ્રીજમુને અગમ ઓરેં, ભકત.
પ્રાતહી ન્હાત અઘ જાત તાકે સકલ;
જમ હું રહત તાહી હાથ જોરે. ભકત. ૧
અનુભવિ બિના અનુભવ કહા જાનહી,
જાકો પિયા નહિ ચિત્ત ચોરેં;

પ્રેમકે સિંધુકો મરમ જાન્યોં નહિ,
સુર કહે કહા ભયો દેહ બોરે. ભકત. ૨

પદ ૨૩ મું.

ફલફલિત હોત ફલરૂપ જમુને, ફલ.
દેખીહુ ના સુની તાહાકી આપુની;
તાકી બાત કહો કેસે જુ માને. ફલ. ૧
તાહિકે હાથ નિર્મોલ નગ દીજીયે;
જોઇ નીકે કરી પરખી જાને,
સુર કહે કૂરતે દૂરિ બસિયે સદા;
શ્રીજમુનાજીકો નામ લિજે જુ છાને. ફલ. ૨

પદ ૨૪ મું.

શ્રીજમુને પતિ દાસકે ચિન્હ ન્યારે, શ્રીજ૦
ભગવદીકોં ભગવદસંગ મિલિરહે;
જાકે હીયે બસત પ્રાણ પ્યારે. શ્રીજ. ૧
ગુઢ જમુને બાત સોઇ અબ જાનિયે,
જાકે મન મોહન નેનતારે;
સુર સુખસાર નિરધાર વે પાવહી,
જાપર હોય શ્રીવલ્લભ કૃપા રે. શ્રીજ. ૨

પદ ૨૫ મું.

શ્રીજમુને રસખાનકોં સીસ નાંઊ, શ્રીજ.
એસી મહિમા જાની ભકતકોં સુખદાન;
જાઈ માગો સોઇ જુ પાઊં. શ્રીજ. ૧

પતિત પાવન કરન નામ લિનો તરન.
દ્રઢ કરિ ગ્રહી ચરન, કહું ન જાઊં;
કુંભનદાસ લાલ ગિરિધરનમુખ નિરખત,
યહિ ચાહત નહિ પલક લાઉં. શ્રીજ. ૨

પદ ૨૬ મું.

શ્રી જમુને અગનિત ગુન ગને ન જાઇ, શ્રીજ.
જમુને તટ રેણુતેં હોત હે નવિન તનુ;
ઇનકે સુખદેનકી મેં કરોં બડાઇ. શ્રીજ. ૧
ભકત માંગત જોઇ દે તેહી છિનું,
સો એસી કો કરે પ્રણ નિવાઇ;
કુંભનદાસ લાલ ગિરિધરનમુખ નિરખત,
કહો કેસે કરિ મન અઘાઇ. શ્રીજ. ૨

પદ ૨૭ મું.

શ્રીજમુનેપર તન મન ધન પ્રાણ વારોં, શ્રીજ.
જાકી કીરતિ કોન અબ કહિસકે;
તાહી નૈનનતે ન નેક ટારોં. શ્રીજ. ૧
ચરન કમલ ઇનકે જુ ચિંતત રહોં;
નિસ દિના નામ મુખ તેં ઉચારોં;
કુંભનદાસ કહે લાલગિરિધનમુખ,
ઇનકી કૃપા ભઈ તબ નિહારોં. શ્રીજ૦ ૨

પદ ૨૮ મું.

ભક્તકી ઇચ્છા પૂરન શ્રીજમુનેજુ કરતા. ભક્ત૦

બિના માગે હુ દેત કાહાંલોં કહોં હેત,
જેસે કાહુકોં કોઊ હોય ધરતા. ભક્ત૦ ૧
શ્રીજમુના પુલિન રાસ વ્રજ વધુ લિયેં પાસ,
મં મંદ હાસકર મનજુ હરતા,
કુંભનદાસ લાલગિરિધિનમુખ નિરખત.
યહી જીય લેખત શ્રીજમુનેજુ ભરતા. ભક્ત૦ ૨

પદ ૨૯ મું.

રાસરસસાગર શ્રીજમુને જુ જાની,
બહેત ધારા તન પ્રતિછિનુ નૌતન,
રાખત અપને ઉરમાંજુ ઠાની. રાસ૦ ૧
ભક્તકો સહિ ભાર, દેત જુ પ્રાનઆધાર,
અતિહી બોલત મધુર મધુરિબાની;
શ્રી વિઠ્ઠલ ગિરિધરનવર બસ કીયે,
કોનપેં જાત મહિમા બખાની. રાસ૦ ૨

પદ ૩૦ મું.

ભક્તપ્રતિપાલ જંજાલ ટારે, ભક્ત૦
અપને રસરંગમેં સંગ રાખત સદા,
સર્વદા જોઇ શ્રીજમુને નામ ઉચ્ચારે. ભક્ત૦ ૧
ઈનકી કૃપા અબ કહાંલગ બરનિયે,
જેસે રાખત જનની પુત્ર વારે.
શ્રીવિઠ્ઠલ ગિરિધરનસંગ વિહરત,
ભક્તકો એક છિન ના બિસારે. ભક્ત૦ ૨

પદ ૩૧ મું.

શ્રીજમનાજીકો નામ લે સો સભાગી. શ્રીજ૦
ઇનકે સ્વરૂપકો સદા ચિંતન કરત;
કલ ન પરત જાય લેહ લાગી. શ્રીજ૦ ૧
પુષ્ટિમારગમરમ અતિહી દુર્લભ કરમ,
છાંડી સગરે પરમ પ્રેમપાગી;
શ્રી વિઠ્ઠલ **ગિરિધરન** એસી નિધી,
ભકતકોં દેત હે બિના માગી. શ્રીજ૦ ૨

પદ ૩૨ મું.

કોનપેં જાત શ્રીજમુને જુ બરની;
સબહીકો મનમોહત મોહન;
સો પીયાકો મન હેજુ હરની, કોન૦ ૧
ઇનબિના એકછિંન રહેત નહિ જીવન,
ધન્ય વ્રજચંદમન આનંદ કરની;
શ્રીવિઠ્ઠલ **ગિરિધરન** સહિત આયે.
ભકતકે હેત અવતાર ધરની. કોન૦ ૨

પદ ૩૩ મું.

શ્રીજમુને તુમસી એક હો જુ તુંમહીં. શ્રીજ૦
કરિ કૃપા દરસ નિસવાસર દીજિયે;
તિહારે ગુન ગાનકો રહે ઉદ્યમહી. શ્રીજ૦ ૧
તિહારે પાયેતે સકલનિધિ પાવહી;
ચરણકમલ ચિત ભ્રમર ભ્રમહી,

કૃષ્ણદાસનિ કહેં કોન યહ તપ કિયો,
તિહારે ઢિગ રહેતહેં લતા દ્રુમહી. શ્રીજ૦ ૨

પદ ૩૪ મું.

એસી કૃપા કીજે લીજીયે નામ; એસી૦
જમુને જગવંદની ગુણ ન જાત કાહુ ગિની;
જિનકે એસે ધણી સુંદરશ્યામ. એસી૦ ૧
દેત સંયોગરસ એસે પિયુ હેજુ બસ,
સુનત તિહારો સુજસ પૂરે કામ;
કૃષ્ણદાસનિ કહે ભકતહિત કારને;
શ્રીજમુને એકછિંન નહિ કરે વિશ્રામ. એસી૦ ૨

પદ ૩૫ મું.

શ્રી જમુનાકે નામ અઘ દૂરિ ભાજે.
જિનકે ગુન સુનનકોં લાલગિરિધરનપિય,
આય સનમુખ તાકે બિરાજે. શ્રીજ૦ ૧
તિહિછિંનું કાજ તાકે સગરે સરે,
જાય કે મિલત વ્રજ વધુ સમાજે;
કૃષ્ણદાસનિ કહે તાહિ અબ કોન ડર,
જાકે ઉપર શ્રીજમુને સી ગાજે. શ્રીજ૦ ૨

પદ ૩૬ મું.

શ્રીજમુનાજીકો નામ તેઇજુ લેહેં, શ્રીજ૦
જાકી લગન લાગી નંદલાલસોં;

સરવસુ દેકે નિકટ રહેહેં. શ્રીજ૦ ૧
જિનહી સુગમ જાનિ વાત મનમેંજુ માનિ,
બિના પહેચાંનિ કૈસેંજુ પૈયે;
કૃષ્ણદાસનિ કહેં શ્રીજમુનેનામ નૌકા.
ભકત ભવસિંધુતેં યોંહી તરિયે. શ્રીજ૦ ૨

પદ ૩૭ મું.

શ્રીજમુનેકી આસ અબ કરતહેં દાસ, શ્રીજ૦
મન કર્મ બચન કર જોરી કે માગત,
નિસદિના રાખીએ અપનેજુ પાસ, શ્રીજ૦ ૧
જહાં પિય રસિકવર રસિકની રાધિકા,
દોઉ જન સંગમિલિ કરત રાસ;
દાસ **પરમાનંદ** પાયે અબ વ્રજચંદ,
દેખી સીરાને નેન મંદહાસ. શ્રીજ૦ ૨

પદ ૩૮ મું.

શ્રીજમુનેકે સાથ અબ ફિરતહેં નાથ, શ્રીજ૦
ભકતકે મનકે મનોરથ પુરન કરત;
કહાંલોં કહિયે ઇનકીજુ ગાથ શ્રીજ૦ ૧
વિવિધસિંગાર આભુખન પહેરેં,
અંગ અંગ શોભા બરનિ ન જાત;
દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ,
રાખે અપને શરન બહે જુ જાત. શ્રીજ૦ ૨

પદ ૩૯ મું.

જમુને પિયકોં બસ તુમજુ કિને. જ૦
પ્રેમકે ફંદતે અહિજા રાખે નિકટ,
એસે નિર્મોલ નગ મોલ લિને. શ્રીજ૦ ૧
તુમજુ પઠાવત તહાં અબ ધાવત,
નિહારે રસરંગમેં રહત ભીને;
દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ,
પરમ ઉદાર શ્રીજમુનેજુ દીને. શ્રીજ૦ ૨

પદ ૪૦ મું.

શ્રીજમુને સુખકારની પ્રાણપતિકે, શ્રીજ૦
જીને ભુલિજાત પિયા તિને સુધિકરિદેત;
કહાંલો કહિયે ઇનકેજુ હિતકે. શ્રીજમુ. ૧
પિયસંગ ગાન કરે, ઉમંગી જો રસ ભરે,
દેત તારી કર લેત ઝટકે;
દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ,
એહી જાનત સબ પ્રેમગતિકે. શ્રીજમુ. ૨

ઇતિ શ્રી યમુનાજીકે ૪૦ પદ સમાપ્ત.

ધોળ.

ધન્ય ધન્ય શ્રી યમુનાજી સુખદાઇમા,
સેવકજનને સદા સુહાઇમા. ૧
સુંદર શ્યામ અંગે અતિ સોહેમા,
નિરખતાં નીજ જનનાં મન મોહેમા. ૨
ભાલ વિશાળ કમળ દળ નયનમા,
નાસિકા કિર કોકિલ કલએનમા. ૩
બિંબથી અધિક અધર અરૂણાઇમા,
કોમલ ગલ સ્થલ ઝલકાઇમા. ૪
દાડિમ બીજ દંત અતિ ઓપેમા,
રતિપતિની મર્યાદા લોપેમા. ૫
ભ્રકુટી ધનુષ કામનુ રાજેમા,
મસ્તક કેશ મધુપ સમ છાજેમા. ૬
નખશિખ સુંદર અતિ સુકુમારમા,
વૈભવ બાઢયો અંગ અપારમા. ૭
તરણિ તનયા તરૂણ છે બાલમા,
ચંદ્ર મુખીને રૂપ રસાલમા. ૮
કૃપા કરી ક્ષિતિ ઉપર પધાર્યાંમા,
અનેક પતિત જનને ઉદ્ધાર્યાંમા. ૯
કાલિંદિની કીર્તિ જગત વધારીમા,
જળ અતિ શિતળને સુખકારીમા. ૧૦

અનેક દેશને પાવન કરતાંમા,
ચરણ શ્રી વ્રજમંડળમાં ધરતાંમા. ૧૧
તેણે કરી વૈભવ અતીશે વાધ્યોમા,
ભક્તનો સકળ મનોરથ સાધ્યોમા. ૧૨
બેઉ તટ હસ્ત કમળ છબી છાજે મા,
લહેર તે કંકણ રૂપ બિરાજેમા. ૧૩
વાલુકા ચમકે ઝગમગ મોતીમા,
માણેક હીરાની અતિ જ્યોતિમા. ૧૪
અંગ અંગ મુકતાનાં આભ્રણમા,
તેતો જળકુહીથી આવરણમા. ૧૫
સખિજીને સંગ કોકીલા મોરમા,
સારસ હંસને કીર ચકોરમા. ૧૬
ત્રિવિધ સમીર સમીપે ચાલેમા,
તેતો ત્રિવિધ તાપને ટાળેમા. ૧૭
બેઉ ત્રટ વૃક્ષલતા રહ્યાં પુલીમા,
શાખાઓ જળ ઉપર રહી ઝુમીમા. ૧૮
અધિક સમીપ શ્રીવૃંદાવનમા,
કુંજે કુંજે સૌરભ સહિત સુમનમા. ૧૯
શિતળ સુગંધ સુખદ વહે નિરમા,
તીર બેસે ઠોર ઠોર આભીરમા, ૨૦
રાણીજીના સૌભાગ્યનો નહિ પારમા,
શા શા કહું વૈભવતણા પ્રકારમા, ૨૧

પ્રભુજીના ગુઢ રમણ મધ્યે પાતીમા,
પ્રિતમસંગ સદા મદમાતીમા. ૨૧

સદા નિરંતર વ્રજપતિ ખેલેમા,
રાણીજીને સદા નિકટ રંગ રેલેમા. ૨૩

દંપતિ એમ જલસહિત વિહારમા,
જલ મધ્ય ક્રિડત વિવિધ પ્રકારમા. ૨૪

તેણે કરી શત ઘણી શોભા બાઢીમા,
રાણીજીને મહિમા અતુલ અગાધેમા. ૨૫

જે જન સદા ધરે ચિત્ત ધ્યાનમા,
તેહને પુષ્ટિતણું કરે દાનમા. ૨૬

વ્રજપતિ લીલા પ્રગટ દેખાડેમા,
ચરણ કમળ રસ સ્વાદ ચખાડેમા. ૨૭

અષ્ટમહા સિદ્ધિનું કરે દાનમા,
ભાવે જે કરે અંબુ પાનમા. ૨૮

દર્શને સકળ આપદા ટાળેમા,
ભક્તને અભય પદારથ આલેમા. ૨૯

એવું શ્રી મહારાણીજીનું રૂપમા,
નખશિખ સુંદર પરમ અનુપમા. ૩૦

સદા બિરાજો શ્રી વ્રજની માંહેમા,
નિત્યપ્રતિવિલસો વ્રજપતિ બાંહેમા. ૩૧

પુષ્ટિ ભકતની કરજો સારમા,
કૃપા કરી ઉતારો ભવ પારમા. ૩૨

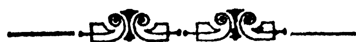
નિજ સેવકને એ છે આશમા,
સદા રાખો ચરણ કમલની પાસમા. ૩૩

ધોળ.

હરનિશ દરશન દીજીયે, કલિંદજા હરનિશ દરશન દીજીયે. ટેક.
બાળ પશુ બુદ્ધીમાં અજ્ઞાનછું પણ આપની,
મા વિનતિ કરતાં મન બ્હીજીયે. કલિંદજા૦ ૧
જનુની પ્રકાર સ્નેહ જીવ ઉપર રાખતાં
મારા સાધન વિના તે આપ રીઝીયે. કલિંદજા૦ ૨
ભકતને તે ભકિત દાતા આપ ભવતારણિ,
મા પ્રેથનો તે પંથ પતિજીયે. કલિંદજા૦ ૩
મેઘ શ્યામરૂપે આપ ભાનુની સુતા છો,
મા કારણ એ શ્યામ સ્નેહ ભીજીયે. કલિંદજા૦ ૪
પર્મ કૃપાળ આપ અધમ ઉદ્ધારણી,
મા પુષ્ટિરસ પાઓ તો કાંઈ પીજીયે. કલિંદજા૦ ૫
નિજજન ધ્યાન માગે ચર્ણ કમળનું,
મા જેમ ઘૃત ખાંડ મધ્યે કીજીએ. કલિંદજા૦ ૬

શ્રી સર્વોત્તમસ્તોત્ર.

પ્રાકૃતધર્માનાશ્રયમપ્રાકૃતનિખિલધર્મરૂપમિતિ
નિગમપ્રતિપાદ્યં યત્તચ્છુદ્ધં સાકૃતિ સ્તૌમિ ॥ ૧ ॥
કલિકાલતમચ્છન્નદૃષ્ટિત્વાદ્વિદુષામપિ
સંપ્રત્યવિષયસ્તસ્ય માહાત્મ્યં સમભૂદ્ભુવિ ॥ ૨ ॥
દયયા નિજમાહાત્મ્યં કરિષ્યન્પ્રકટં હરિઃ
વાણ્યા યદા તદા સ્વાસ્યં પ્રાદુર્ભૂતં ચકાર હિ ॥ ૩ ॥
તદુક્તમપિ દુર્બોધં સુબોધં સ્યાદ્યથા તથા
તન્નામાષ્ટોત્તરશતં પ્રવક્ષ્યામ્યખિલાઘહૃત્ ॥ ૪ ॥
ઋષિરગ્નિકુમારસ્તુ નામ્નાં છંદો જગત્યસૌ
શ્રીકૃષ્ણાસ્યં દેવતા ચ બીજં કારુણિકઃ પ્રભુઃ ॥ ૫ ॥
વિનિયોગો ભક્તિયોગપ્રતિબંધવિનાશને
કૃષ્ણાધરામૃતાસ્વાદસિદ્ધિરત્ર ન સંશયઃ ॥ ૬ ॥
આનંદઃ પરમાનંદઃ શ્રીકૃષ્ણાસ્યં કૃપાનિધિઃ
દૈવોદ્ધારપ્રયત્નાત્મા સ્મૃતિમાત્રાતિનાશનઃ ॥ ૭ ॥
શ્રીભાગવતગૂઢાર્થપ્રકાશનપરાયણઃ
સાકારબ્રહ્મવાદૈકસ્થાપકો વેદપારગઃ ॥ ૮ ॥
માયાવાદનિરાકર્તા સર્વવાદિનિરાસકૃત્

ભક્તિમાર્ગાબ્જમાર્ત્તંડઃ સ્ત્રોશ્રુદ્રાદ્યુદ્‌ધૃતિક્ષમઃ ॥ ૯ ॥
અંગીકૃત્યૈવ ગોપીશવલ્લભીકૃતમાનવઃ
અંગીકૃતૌ સમર્યાદો મહાકારૂણિકો વિભુઃ ॥ ૧૦ ॥
અદેયદાનદક્ષશ્ચ મહોદારચરિત્રવાન્
પ્રાકૃતાનુકૃતિવ્યાજમોહિતાસુરમાનુષઃ ॥ ૧૧ ॥
વૈશ્વાનરો વલ્લભાખ્યઃ સદ્રુપો હિતકૃત્સતામ્
જનશિક્ષાકૃતે કૃષ્ણભક્તિકૃન્નિખિલેષ્ટદઃ ॥ ૧૨ ॥
સર્વલક્ષણસંપન્નઃ શ્રીકૃષ્ણજ્ઞાનદો ગુરૂઃ
સ્વાનંદતુંદિલઃ પદ્મદલાયતવિલોચનઃ ॥ ૧૩ ॥
કૃપાદૃગ્વૃષ્ટિસંહૃષ્ટદાસદાસીપ્રિયઃ પતિઃ
રોષદૃક્પાતસંપ્લુષ્ટભક્તદ્વિડ્ ભક્તસેવિતઃ ॥ ૧૪ ॥
સુખસેવ્યો દુરારાધ્યો દુર્લભાંઘ્રિસરોરુહઃ
ઉગ્રપ્રતાપો વાક્સિંધુ પૂરિતાશેષસેવકઃ ॥ ૧૫ ॥
શ્રીભાગવતપીયુષસમુદ્રમથનક્ષમઃ
તત્સારભૂતરાસસ્ત્રીભાવપૂરિતવિગ્રહઃ ॥ ૧૬ ॥
સાન્નિધ્યમાત્રદત્તશ્રીકૃષ્ણપ્રેમા વિમુક્તિદઃ
રાસલીલૈકતાત્પર્યઃ કૃપયૈતત્કથાપ્રદઃ ॥ ૧૭ ॥
વિરહાનુભવૈકાર્થસર્વત્યાગોપદેશકઃ
ભક્ત્યાચારોપદેષ્ટા ચ કર્મમાર્ગપ્રવર્ત્તકઃ ॥ ૧૮ ॥
યાગાદૌ ભક્તિમાર્ગૈકસાધનત્વોપદેશકઃ
પૂર્ણાનંદઃ પૂર્ણકામો વાક્પતિર્વિબુધેશ્વરઃ ॥ ૧૯ ॥

કૃષ્ણનામસહસ્રસ્ય વક્તા ભક્તપરાયણઃ
ભક્ત્યાચારોપદેશાર્થનાનાવાક્યનિરૂપકઃ ॥ ૨૦ ॥
સ્વાર્થોજ્ઝિતાખિલપ્રાણપ્રિયસ્તાદૃશવેષ્ટિતઃ
સ્વદાસાર્થકૃતાશેષસાધનઃ સર્વશક્તિધૃક્ ॥ ૨૧ ॥
ભુવિ ભક્તિપ્રચારૈકકૃતે સ્વાન્વયકૃત્પિતા
સ્વવંશે સ્થાપિતાશેષસ્વમાહાત્મ્યઃ સ્મયાપહઃ ॥ ૨૨ ॥
પતિવ્રતાપતિઃ પારલૌકિકૈહિકદાનકૃત્
નિગૂઢહૃદયોઽનન્યભક્તેષુજ્ઞાપિતાશયઃ ॥ ૨૩ ॥
ઉપાસનાદિમાર્ગાતિમુગ્ધમોહનિવારકઃ
ભક્તિમાર્ગે સર્વમાર્ગવૈલક્ષણ્યાનુભૂતિકૃત્ ॥ ૨૪ ॥
પૃથક્શરણમાર્ગોપદેષ્ટા શ્રીકૃષ્ણહાર્દવિત્
પ્રતિક્ષણનિકુંજસ્થલીલારસસુપૂરિતઃ ॥ ૨૫ ॥
તત્કથાક્ષિપ્તચિત્તસ્તદ્વિસ્મૃતાન્યો વ્રજપ્રિયઃ
પ્રિયવ્રજસ્થિતિઃ પુષ્ટિલીલાકર્તા રહઃપ્રિયઃ ॥ ૨૬ ॥
ભક્તેચ્છાપૂરકઃ સર્વાજ્ઞાતલીલોઽતિમોહનઃ
સર્વાસક્તો ભક્તમાત્રાસક્તઃ પતિતપાવનઃ ॥ ૨૭ ॥
સ્વયશોગાનસંહૃષ્ટહૃદયાંભોજવિષ્ટરઃ
યશઃપીયુષલહરી પ્લાવિતાન્યરસઃ પરઃ ॥ ૨૮ ॥
લીલામૃતરસાર્દ્રાર્દ્રીકૃતાખિલશરીરભૃત્
ગોવર્દ્ધનસ્થિત્યુત્સાહસ્તલ્લીલાપ્રેમપૂરિતઃ ॥ ૨૯ ॥
યજ્ઞભોક્તા યજ્ઞકર્તા ચતુર્વર્ગવિશારદઃ

સત્યપ્રતિજ્ઞસ્ત્રિગુણાતીતો નયવિશારદઃ ॥ ૩૦ ॥
સ્વકીર્તિવર્દ્ધનસ્તત્ત્વસૂત્રભાષ્યપ્રદર્શકઃ
માયાવાદાખ્યતૂલાગ્નિર્બ્રહ્મવાદનિરૂપકઃ ॥ ૩૧ ॥
અપ્રાકૃતાऽખિલાકલ્પભૂષિતઃ સહજસ્મિતઃ
ત્રિલોકીભૂષણં ભૂમિભાગ્યં સહજસુંદરઃ ॥ ૩૨ ॥
અશેષભક્તસંપ્રાર્થ્યચરણાબ્જરજોધનઃ
ઇત્યાનંદનિધેઃ પ્રોક્તં નામ્નામષ્ટોત્તરંશતમ્ ॥ ૩૩ ॥
શ્રદ્ધાવિશુદ્ધબુદ્ધિર્યઃ પઠત્યનુદિનં જનઃ
સતદેકમનાઃ સિદ્ધિમુક્તાં પ્રાપ્નોત્યસંશયઃ ॥ ૩૪ ॥
તદપ્રાપ્તૌવૃથામોક્ષસ્તદાપ્તૌ તદ્ગતાર્થતા
અતઃસર્વોત્તમં સ્તોત્રં જપ્યં કૃષ્ણરસાર્થિભિઃ ॥ ૩૫ ॥

॥ ઇતિ શ્રીમદગ્નિકુમારપ્રોક્તં સર્વોત્તમ સ્તોત્રં સંપૂર્ણમ્. ॥

અથ શ્રી બાલબોધ ગ્રન્થ.

નત્વા હરિં સદાનન્દં, સર્વસિદ્ધાન્તવિગ્રહમ્,
બાલપ્રબોધનાર્થાય, વદામિ સુવિનિશ્ચિતમ્. ૧
ધર્માર્થકામમોક્ષાખ્યાઃ, ચત્વારોર્થા મનીષિણામ્;
જીવશ્વરવિચારેણ, દ્વિધા તે હિ વિચારિતાઃ ૨
અલૌકિકાસ્તુ વેદોક્તાઃ, સાધ્યસાધનસંયુતાઃ
લૌકિકા ઋષિભિઃ પ્રોક્તાઃ, તથૈવેશ્વરશિક્ષયા. ૩
લૌકિકાંસ્તુ પ્રવક્ષ્યામિ, વેદાનાદ્યા યતઃ સ્થિતાઃ
ધર્મશાસ્ત્રાણિ નીતિશ્ચ, કામશાસ્ત્રાણિ ચ ક્રમાત્. ૪

ત્રિવર્ગસાધકાનીતિ, ન તન્નિર્ણય ઉચ્યતે;
મોક્ષે ચત્વારિ શાસ્ત્રાણિ, લૌકિકે પરતઃ સ્વતઃ ૫
દ્વિધા દ્વે દ્વે સ્વતસ્તત્ર, સાંખ્યયોગૌ પ્રકીર્તિતૌ;
ત્યાગાત્યાગવિભાગેન, સાંખ્યે ત્યાગઃ પ્રકીર્તિતઃ ૬
અહંતામમતાનાશે, સર્વથા નિરહંકૃતૌ,
સ્વરૂપસ્થો યદા જીવઃ કૃતાર્થઃ સ નિગદ્યતે. ૭
તદર્થં પ્રક્રિયા કાચિત્પુરાણેઽપિ નિરૂપિતા;
ઋષિભિર્બહુધા પ્રોક્તા ફલમેકમબાહ્યતઃ ૮
અત્યાગે યોગમાર્ગો હિ ત્યાગોઽપિ મનસૈવહિ;
યમાદયસ્તુકર્ત્તવ્યાઃ, સિદ્ધે યોગે કૃતાર્થતા. ૯
પરાશ્રયેણ મોક્ષસ્તુ દ્વિધા સોઽપિ નિરૂપ્યતે;
બ્રહ્મા બ્રાહ્મણતાં યાતસ્તદ્રૂપેણ સુ સેવ્યતે. ૧૦
તે સર્વાર્થા ન ચાદ્યેન શાસ્ત્રં કિંચિદુદીરિતમ્;
અતઃ શિવશ્ચ વિષ્ણુશ્ચ જગતો હિતકારકૌ. ૧૧
વસ્તુનઃ સ્થિતિસંહારૌ કાર્યૌ શાસ્ત્રપ્રવર્તકૌ;
બ્રહ્મૈવ તાદૃશં યસ્માત્ સર્વાત્મકતયોદિતૌ. ૧૨
નિર્દોષપૂર્ણગુણતા, તત્તત્ શાસ્ત્રે તયોઃ કૃતા;
ભોગમોક્ષ ફલેદાતું, શકતૌ દ્વાવપિ યદ્યપિ. ૧૩
ભોગઃ શિવેન મોક્ષસ્તુ, વિષ્ણુનેતિ વિનિશ્ચયઃ.
લોકેઽપિ યત્પ્રભુર્ભુંક્તે તન્ન યચ્છતિ કર્હિચિત્. ૧૪
અતિપ્રિયાય તદપિ, દીયતે કવચિદેવ હિ;
નિયતાર્થપ્રદાનેન તદીયત્વં તદાશ્રયઃ ૧૫

પ્રત્યેકં સાધનં ચૈતદ્ દ્વિતીયાર્થે મહાન્ શ્રમઃ
જીવાઃ સ્વભાવતો દુષ્ટા દોષાભાવાય સર્વદા. ૧૬
શ્રવણાદિ તતઃ પ્રેમ્ણા, સર્વં કાર્યં હિ સિદ્ધ્યતિ;
મોક્ષસ્તુ સુલભો વિષ્ણોર્ભોગશ્ચ શિવતસ્તથા. ૧૭
સમર્પણેનાત્મનો હિ, તદીયત્વં ભવેદ્ ધ્રુવમ્;
અતદીયતયા ચાપિ કેવલશ્ચેત્સમાશ્રિતઃ ૧૮
તદાશ્રયતદીયત્વબુદ્ધ્યૈ કિંચિત્સમાચરેત્;
સ્વધર્મમનુતિષ્ઠન્ વૈ ભારદ્વૈગુણ્યમન્યથા. ૧૯
ઈત્યેવં કથિતં સર્વં નૈતદ્ જ્ઞાને ભ્રમઃ પુનઃ

॥ ઈતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતો બાલબોધ ગ્રન્થ સંપૂર્ણમ્ ॥

અથ શ્રી સિદ્ધાન્ત મુકતાવલી ગ્રન્થ.

નત્વા હરિં પ્રવક્ષ્યામિ સ્વસિદ્ધાન્તવિનિશ્ચયમ્;
કૃષ્ણસેવા સદા કાર્યા માનસી સા પરા મતા. ૧
ચેતસ્તત્પ્રવણં સેવા તત્સિદ્ધ્યૈ તનુવિત્તજા;
તતઃસંસારદુઃખસ્ય નિવૃત્તિર્બ્રહ્મબોધનમ્. ૨
પરં બ્રહ્મ તુ કૃષ્ણો હિ સચ્ચિદાનંદકં બૃહત્;
દ્વિરૂપં તદ્ધિ સર્વં સ્યાત્ એકં તસ્માદ્વિલક્ષણમ્. ૩
અપરં તત્ર પૂર્વસ્મિન્ વાદિનો બહુધા જગુઃ;
માયિકં સગુણં કાર્યં સ્વતંત્રં ચેતિ નૈકધા. ૪
તદેવૈતત્પ્રકારેણ ભવતીતિશ્રુતેર્મતમ્;
દ્વિરૂપં ચાપિ ગંગાવદ્ જ્ઞેયં સા જલરૂપિણી. ૫

માહાત્મ્યસંયુતા નૃણાં સેવતાં ભુક્તિમુક્તિદા;
મર્યાદામાર્ગવિધિના તથા બ્રહ્માપિ બુધ્યતામ્; ૬
તત્રૈવ દેવતામૂર્તિર્ભક્ત્યા યા દૃશ્યતે ક્વચિત્;
ગંગાયાં ચ વિશેષેણ પ્રવાહાભેદબુદ્ધયે. ૭
પ્રત્યક્ષા સા ન સર્વેષાં પ્રાકામ્યં સ્યાત્તયા જલે;
વિહિતાચ્ચ ફલાત્તદ્ધિ પ્રતીત્યાપિ વિશિષ્યતે. ૮
યથા જલં તથા સર્વં યથા શક્તા તથા બૃહત્;
યથા દેવી તથા કૃષ્ણઃ તત્રાપ્યે તદિહોચ્યતે. ૯
જગત્તુ ત્રિવિધં પ્રોક્તં બ્રહ્મવિષ્ણુશિવાસ્તતઃ;
દેવતા રૂપવત્પ્રોક્તાઃ બ્રહ્મણીત્થં હરિર્મતઃ ૧૦
કામચારસ્તુ લોકેસ્મિન્બ્રહ્માદિભ્યો ન ચાન્યથા;
પરમાનંદરૂપે તુ કૃષ્ણે સ્વાત્મનિ નિશ્ચયઃ ૧૧
અતસ્તુ બ્રહ્મવાદેન કૃષ્ણે બુદ્ધિર્વિધીયતામ્;
આત્મનિ બ્રહ્મરૂપે તુ છિદ્રા વ્યોમ્નીવ ચેતનાઃ ૧૨
ઉપાધિનાશે વિજ્ઞાને બ્રહ્માત્મત્વાવબોધને;
ગંગાતીરસ્થિતો યદ્વદ્ દેવતાં તત્ર પશ્યતિ. ૧૩
તથા કૃષ્ણં પરં બ્રહ્મ સ્વસ્મિન્ જ્ઞાની પ્રપશ્યતિ;
સંસારી યસ્તુ ભજતે સ દૂરસ્થો યથાતથા. ૧૪
અપેક્ષિતજલાદીનામભાવાતત્ર દુઃખભાક્;
તસ્માચ્છ્રીકૃષ્ણમાર્ગસ્થો વિમુક્તઃ સર્વલોકતઃ ૧૫
આત્માનંદ સમુદ્રસ્થં કૃષ્ણમેવ વિચિંતયેત્;
લોકાર્થી ચેદ્ભજેત્કૃષ્ણં ક્લિષ્ટો ભવતિ સર્વથા. ૧૬

ક્લિષ્ટોપિ ચેદ્ભજેત્કૃષ્ણં લોકો નશ્યતિ સર્વથા;
જ્ઞાનાભાવે પુષ્ટિમાર્ગી તિષ્ટેત્પૂજોત્સવાદિષુ. ૧૭
મર્યાદાસ્થસ્તુ ગંગાયાં શ્રીભાગવત તત્પરઃ;
અનુગ્રહઃ પુષ્ટિમાર્ગે નિયામક ઇતિ સ્થિતિઃ ૧૮
ઉભયોસ્તુ ક્રમેણૈવ પૂર્વોક્તૈવ ફલિષ્યતિ;
જ્ઞાનાધિકો ભક્તિમાર્ગ એવં તસ્માન્નિરુપિતઃ ૧૯
ભક્ત્યભાવે તુ તીરસ્થો યથા દુષ્ટૈઃ સ્વકર્મભિઃ;
અન્યથા ભાવમાપન્નસ્તસ્માત્સ્થાનાચ્ચ નશ્યતિ. ૨૦
એવં સ્વશાસ્ત્રસર્વસ્વં મયા ગુપ્તં નિરૂપિતમ્;
એતદ્ બુદ્ધ્વા વિમુચ્યેત પુરૂષઃ સર્વ સંશયાત્. ૨૧

ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિત સિદ્ધાન્તમુકતાવલી સમાપ્તમ્.

અથ શ્રીપુષ્ટિપ્રવાહમર્યાદાભેદગ્રન્થ.

પુષ્ટિપ્રવાહમર્યાદા વિશેષેણ પૃથક્ પૃથક્;
જીવદેહક્રિયાભેદૈઃ પ્રવાહેણ ફલેન ચ. ૧
વક્ષ્યામિ સર્વસંદેહા ન ભવિષ્યંતિ યચ્છ્રુતેઃ
ભક્તિમાર્ગસ્ય કથનાત્પુષ્ટિરસ્તીતિ નિશ્ચયઃ ૨
દ્વૌ ભૂતસર્ગાવિત્યુકતેઃ પ્રવાહોઽપિ વ્યવસ્થિતઃ
વેદસ્ય વિદ્યમાનત્વાન્મર્યાદાપિ વ્યવસ્થિતા. ૩
કશ્ચિદેવ હિ ભકતો હિ યો મદ્ભક્ત ઇતીરણાત્;
સર્વત્રોત્કર્ષકથનાત્ પુષ્ટિરસ્તીતિ નિશ્ચયઃ ૪

ન સર્વોઽતઃ પ્રવાહાદ્ધિ ભિન્નો વેદાચ્ચ ભેદતઃ
યદા યસ્યેતિ વચનાન્નાહં વેદૈરિતીરણાત્. ૫
માર્ગૈકત્વેઽપિ ચેદંત્યૌ તનુ ભકત્યાગમૌ મતૌ;
ન તદ્યુકતં સૂત્રતો હિ ભિન્નો યુકત્યા હિ વૈદિકઃ ૬
જીવદેહકૃતીનાં ચ ભિન્નત્વં નિત્યતા શ્રુતેઃ
યથા તદ્વત્ પુષ્ટિમાર્ગે દ્વયોરપિ નિષેધતઃ ૭
પ્રમાણભેદાદ્ભિન્નો હિ પુષ્ટિમાર્ગો નિરૂપિતઃ
સર્ગભેદં પ્રવક્ષ્યામિ સ્વરૂપાંગક્રિયાયુતમ્. ૮
ઇચ્છામાત્રેણ મનસા પ્રવાહં સૃષ્ટવાન્હરિઃ
વચસા વેદમાર્ગં હિ પુષ્ટિં કાયેન નિશ્ચયઃ. ૯
મૂલેચ્છાતઃ ફલં લોકે વેદોકતં વૈદિકેપિચ;
કાયેન તુ ફલં પુષ્ટૌ ભિન્નેચ્છાતોપિ નૈકધા. ૧૦
તાનહં દ્વિષતો વાકયાદ્ભિન્ના જીવાઃપ્રવાહિણઃ
અત એવેતરૌ ભિન્નૌ સાંતૌ મોક્ષપ્રવેશતઃ ૧૧
તસ્માજ્જીવાઃ પુષ્ટિમાર્ગે ભિન્ના એવ ન સંશયઃ
ભગવદ્રૂપસેવાર્થં તત્સૃષ્ટિર્નાન્યથા ભવેત્. ૧૨
સ્વરૂપેણાવતારેણ લિંગેન ચ ગુણેન ચ,
તારતમ્યં ન સ્વરૂપે દેહે વા તત્ક્રિયાસુવા. ૧૩
તથાપિ યાવતા કાર્યં તાવત્તસ્ય કરોતિ હિ;
તે હિ દ્વિધા શુદ્ધમિશ્રભેદાન્મિશ્રા સ્ત્રિધા પુનઃ ૧૪
પ્રવાહાદિવિભેદેન ભગવત્કાર્ય સિદ્ધયે;
પુષ્ટયા વિમિશ્રાઃ સર્વજ્ઞાઃ પ્રવાહેણ ક્રિયારતાઃ ૧૫

મર્યાદયા ગુણજ્ઞાસ્તે શુદ્ધાઃ પ્રેમ્ણાતિદુર્લભાઃ
એવં સર્ગસ્તુ તેષાં હિ ફલં ત્વત્ર નિરૂપ્યતે. ૧૬
ભગવાનેવ હિ ફલં સ યથાવિર્ભવેદ્ભુવિ;
ગુણસ્વરૂપભેદેન તથા તેષાં ફલં ભવેત્. ૧૭
આસક્તૌ ભગવાનેવ શાપં દાપયતિ ક્વચિત્;
અહંકારેઽથવા લોકે તન્માર્ગ સ્થાપનાય હિ. ૧૮
ન તે પાખંડતાં યાંતિ ન ચ રોગાદ્યુપદ્રવાઃ
મહાનુભાવાઃ પ્રાયેણ શાસ્ત્રં શુદ્ધત્વહેતવે. ૧૯
ભગવત્તારતમ્યેન તારતમ્યં ભજન્તિ હિ;
વૈદિકત્વં લૌકિકત્વં કાપટ્યાત્તેષુ નાન્યથા. ૨૦
વૈષ્ણવત્વં હિ સહજં તતોઽન્યત્ર વિપર્યયઃ
સંબંધિનસ્તુ યે જીવાઃ પ્રવાહસ્થાસ્તથા પરે. ૨૧
ચર્ષણીશબ્દવાચ્યાસ્તે તે સર્વે સર્વવર્ત્મસુ;
ક્ષણાત્સર્વત્વમાયાંતિ રુચિસ્તેષાં ન કુત્રચિત્. ૨૨
તેષાં ક્રિયાનુસારેણ સર્વત્ર સકલં ફલમ્,
પ્રવાહસ્થાન્પ્રવક્ષ્યામિ સ્વરૂપાંગક્રિયાયુતાન્. ૨૩
જીવાસ્તે હ્યાસુરાઃ સર્વે પ્રવૃત્તિં ચેતિ વર્ણિતાઃ
તે ચ દ્વિધા પ્રકીર્ત્યન્તે હ્યજ્ઞદુર્જ્ઞવિભેદતઃ ૨૪
દુર્જ્ઞાસ્તે ભગવત્પ્રોક્તા હ્યજ્ઞાસ્તાનનુ યે પુનઃ
પ્રવાહેઽપિ સમાગત્ય પુષ્ટિસ્થસ્તૈર્ન યુજ્યતે. ૨૫
સોઽપિ તૈસ્તત્કુલે જાતઃ કર્મણા જાયતે યતઃ

ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિત પુષ્ટિપ્રવાહમર્યાદાભેદ સમાપ્તમ્.

અથ શ્રીસિદ્ધાન્તરહસ્ય ગ્રન્થ.

શ્રાવણસ્યામલે પક્ષે એકાદશ્યાં મહાનિશિ;
સાક્ષાદ્ભગવતા પ્રોકતં તદક્ષરશ ઉચ્યતે. ૧
બ્રહ્મસંબંધકરણાત્સર્વેષાં દેહ જીવયોઃ
સર્વદોષનિવૃત્તિર્હિ દોષાઃ પંચવિધાઃ સ્મૃતાઃ ૨
સહજા દેશકાલોત્થા લોકવેદનિરૂપિતાઃ
સંયોગજાઃ સ્પર્શજાશ્ચ ન મન્તવ્યાઃ કથંચન. ૩
અન્યથા સર્વ દોષાણાં ન નિવૃત્તિઃ કથંચન;
અસમર્પિતવસ્તૂનાં તસ્માદ્વર્જનમાચરેત્. ૪
નિવેદિભિઃ સમર્પ્યૈવ સર્વં કુર્યાદિતિ સ્થિતિઃ
ન મતં દેવદેવસ્ય સામિભુકતંસમર્પણમ્. ૫
તસ્માદાદૌ સર્વકાર્યે સર્વવસ્તુ સમર્પણમ્;
દત્તાપહારવચનં તથા ચ સકલં હરેઃ ૬
ન ગ્રાહ્યમિતિ વાકયં હિ ભિન્ન માર્ગપરં મતમ્;
સેવકાનાં યથા લોકે વ્યવહારઃ પ્રસિદ્ધયતિ. ૭
તથા કાર્યં સમર્પ્યૈવ સર્વેષાં બ્રહ્મતા તતઃ
ગંગાત્વં સર્વદોષાણાં ગુણદોષાદિવર્ણના
ગંગાત્વેન નિરૂપ્યા સ્યાત્તદ્વદત્રાપિ ચૈવ હિ. ૯

ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં શ્રી સિદ્ધાન્તરહસ્યં સંપૂર્ણમ્.

અથ શ્રી નવરત્નસ્તોત્રમ્.

ચિંતા કાપિ ન કાર્યા નિવેદિતાત્મભિઃ કદાપીતિ;
ભગવાનપિ પુષ્ટિસ્થૌ ન કરિષ્યતિ લૌકિકીં ચ ગતિમ્. ૧
નિવેદનં તુ સ્મર્તવ્યં સર્વથા તાદૃશૈર્જનૈઃ
સર્વેશ્વરશ્ચ સર્વાત્મા નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ. ૨
સર્વેષાં પ્રભુસંબંધો ન પ્રત્યેકમિતિ સ્થિતિઃ
અતોઽન્યવિનિયોગેઽપિ ચિંતા કા સ્વસ્ય સોઽપિચેત્. ૩
અજ્ઞાનાદથવા જ્ઞાનાત્કૃતમાત્મનિવેદનમ્ ;
યૈઃ કૃષ્ણસાત્ કૃતપ્રાણૈસ્તેષાં કા પરિદેવના. ૪
તથા નિવેદને ચિંતા ત્યાજ્યા શ્રીપુરુષોત્તમે;
વિનિયોગેપિ સા ત્યાજ્યા સમર્થો હિ હરિઃ સ્વતઃ ૫
લોકે સ્વાસ્થ્યં તથા વેદે હરિસ્તુ ન કરિષ્યતિ;
પુષ્ટિમાર્ગસ્થિતો યસ્માત્ સાક્ષિણો ભવતાખિલાઃ ૬
સેવાકૃતિર્ગુરોરાજ્ઞાબાધનં વા હરીચ્છયા;
અતઃસેવાપરં ચિત્તં વિધાય સ્થીયતાંસુખમ્. ૭
ચિત્તોદ્વેગં વિધાયાપિ હરિર્યદ્યત્કરિષ્યતિ;
તથૈવ તસ્ય લીલેતિ મત્વા ચિંતાં દ્રુતં ત્યજેત્. ૮
તસ્માત્સર્વાત્મના નિત્યં શ્રીકૃષ્ણઃશરણંમમ;
વદદ્ભિરેવં સતતં સ્થેયમિત્યેવ મે મતિઃ ૯

ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં નવરત્નસ્તોત્રં સંપૂર્ણમ.

અથ અંતઃકરણપ્રબોધ ગ્રન્થ.

અન્તઃકરણ મદ્વાકયં સાવધાનતયા શૃણુ;
કૃષ્ણાત્ પરં નાસ્તિ દૈવં વસ્તુતો દોષવર્જિતમ્. ૧
ચાંડાલી ચેદ્ રાજપત્નિ જાતા, રાજ્ઞા ચ માનીતા,
કદાચિદપમાનેઽપિ મૂલતઃ કા ક્ષતિર્ભવેત્. ૨
સમર્પણાદહં પૂર્વમુત્તમઃ કિં સદા સ્થિતઃ,
કા મમાધમતા ભાવ્યા પશ્ચાત્તાપો યતો ભવેત્. ૩
સત્યસંકલ્પતો વિષ્ણુર્નાન્યથા તુ કરિષ્યતિ,
આજ્ઞૈવ કાર્યા સતતં સ્વામિદ્રોહોઽન્યથા ભવેત્. ૪
સેવકસ્ય તુ ધર્મોયં સ્વામી સ્વસ્ય કરિષ્યતિ,
આજ્ઞા પૂર્વં તુ યા જાતા ગંગાસાગરસંગમે. ૫
યાપિ પશ્ચાન્મધુવને ન કૃતં તદ્ દ્વયં મયા,
દેહદેશપરિત્યાગસ્તૃતીયો લોકગોચરઃ ૬
પશ્ચાત્તાપ કથં તત્ર સેવકોઽહં ન ચાન્યથા,
લૌકિકપ્રભુવત્કૃષ્ણો ન દ્રષ્ટવ્યઃકથંચન. ૭
સર્વં સમર્પિતં ભકત્યા કૃતાર્થોઽસિ સુખી ભવ,
પ્રૌઢાઽપિ દુહિતા યદ્વત્સ્નેહાન્ન પ્રેષ્યતે વરે. ૮
તથા દેહે ન કર્તવ્યં વરસ્તુષ્યતિ નાન્યથા,
લોકવચ્ચેત્સ્થિતિર્મે સ્યાત્કિં સ્યાદિતિ વિચારય. ૯
અશકયે હરિરેવાસ્તિ મોહં માગાઃ કથંચન,
ઇતિ શ્રીકૃષ્ણદાસસ્ય વલ્લભસ્ય હિતં વચઃ ૧૦
ચિત્તં પ્રતિ યદાકર્ણ્ય ભકતો નિશ્ચિંતતાં વ્રજેત,

ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં "અન્તઃકરણપ્રબોધ" ગ્રન્થ સમાપ્તમ્.

અથ શ્રીવિવેકધૈર્યાશ્રય ગ્રન્થ.

વિવેકધૈર્યે સતતં રક્ષણીયે તથાશ્રયઃ
વિવેકસ્તુ હરિઃ સર્વં નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ. ૧
પ્રાર્થિતે વા તતઃકિં સ્તાત્? સ્વામ્યભિપ્રાય સંશયાત્,
સર્વત્ર તસ્ય સર્વં હિ સર્વસામર્થ્યમેવચ ૨
અભિમાનશ્ચ સંત્યાજય સ્વામ્યધિનત્વ ભાવનાત્,
વિશેષતશ્ચેદાજ્ઞાસ્યાદ્ અન્તઃકરણગોચરઃ ૩
તદા વિશેષગત્યાદિ ભાવ્યં ભિન્નં તુ દૈહિકાત્,
આપદ્ગત્યાદિકાર્યેષુ હઠસ્ત્યાજયશ્ચ સર્વથા. ૪
અનાગ્રહશ્ચ સર્વત્ર ધર્માધર્માગ્રદર્શનમ્,
વિવેકોઽયં સમાખ્યાતો ધૈર્યં તુ વિનિરૂપ્યતે. ૫
ત્રિદુઃખસહનં ધૈર્યમામૃતેઃ સર્વતઃ સદા,
તક્રવદ્ દેહવત્ ભાવ્યં જડવત્ ગોપભાર્યવત્. ૬
પ્રતિકારો યદ્રચ્છાતઃસિદ્ધશ્ચેન્નાગ્રહી ભવેત્,
ભાર્યાદીનાં તથાઽન્યેષામસતશ્ચાક્રમં સહેત્. ૭
સ્વયમિન્દ્રિય કાર્યાણિ કાયવાઙ્મનસા ત્યજેત્,
અશૂરેણાપિ કર્તવ્યં સ્વસ્યાસામર્થ્ય ભાવનાત્. ૮
અશક્યે હરિરેવાસ્તિ સર્વમાશ્રયતો ભવેત્,
એતત્સહનમત્રોક્તમાશ્રયોઽતો નિરૂપ્યતે. ૯
ઐહિકે પારલોકે ચ સર્વથા શરણં હરિઃ
દુઃખહાનૌ તથા પાપે ભયે કામાદ્યપૂરણે. ૧૦

ભક્તદ્રોહે ભક્ત્યભાવે ભક્તૈશ્ચાતિક્રમે કૃતે,
અશક્યે વા સુશક્યે વા સર્વથા શરણં હરિઃ ૧૧
અહંકારકૃતે ચૈવ પોષ્યપોષણરક્ષણે,
પોષ્યાતિક્રમણે ચૈવ તથાન્તેવાસ્યતિક્રમે. ૧૨
અલૌકિકમનઃ સિદ્ધૌ સર્વાર્થે શરણં હરિઃ
એવં ચિત્તે સદા ભાવ્યં વાચા ચ પરિકીર્તયેત્. ૧૩
અન્યસ્ય ભજનં તત્ર સ્વતો ગમનમેવ ચ,
પ્રાર્થનાકાર્યમાત્રેઽપિ તતોઽન્યત્ર વિવર્જયેત્. ૧૪
અવિશ્વાસો ન કર્તવ્યઃ સર્વથા બાધકસ્તુ સઃ
બ્રહ્માસ્ત્ર ચાતકૌ ભાવ્યૌ પ્રાપ્તં સેવેત નિર્મમઃ ૧૫
યથાકથંચિત્કાર્યાણિ કુર્યાદુચ્ચાવચાન્યપિ,
કિં વા પ્રોક્તેન બહુના શરણં ભાવયેદ્ધરિમ્. ૧૬
એવમાશ્રયણં પ્રોક્તં સર્વેષાં સર્વદા હિતમ્,
કલૌ ભક્ત્યાદિમાર્ગા હિ દુઃસાધ્યા ઇતિ મે મતિઃ ૧૭

॥ ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિત “વિવેક ધૈર્યાશ્રય” ગ્રન્થ સમાપ્તમ્ ॥

અથ શ્રીકૃષ્ણાશ્રયઃ

સર્વમાર્ગેષુ નષ્ટેષુ કલૌ ચ ખલધર્મિણિ;
પાખંડપ્રચુરે લોકે કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૧
મ્લેચ્છાક્રાંતેષુ દેશે પાપેકનિલયેષુ ચ;
સત્પીડાવ્યગ્ર [illegible] ણ એવ ગતિર્મમ. ૨

ગંગાદિતીર્થવર્યેષુ દુષ્ટૈરેવાવૃતેષ્વિહ;
તિરોહિતાધિદૈવેષુ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૩

અહંકારવિમૂઢેષુ સત્સુ પાપાનુવર્તિષુ;
લાભપૂજાર્થયત્નેષુ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૪

અપરિજ્ઞાનનષ્ટેષુ મંત્રેષ્વવ્રતયોગિષુ;
તિરોહિતાર્થદૈવેષુ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૫

નાનાવાદવિનષ્ટેષુ સર્વકર્મવ્રતાદિષુ;
પાખંડૈકપ્રયત્નેષુ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૬

અજામિલાદિદોષાણાં નાશકોઽનુભવે સ્થિત;
જ્ઞાપિતાખિલમાહાત્મ્યઃ કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૭
પ્રાકૃતાઃ સકલા દેવા ગણિતાનંદકં બૃહત્;
પૂર્ણાનંદો હરિસ્તસ્માત્કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૮
વિવેકધૈર્યભકત્યાદિરહિતસ્ય વિશેષતઃ
પાપાસકતસ્ય દીનસ્ય કૃષ્ણ એવ ગતિર્મમ. ૯
સર્વસામર્થ્યસહિતઃ સર્વત્રૈવાખિલાર્થકૃત્;
શરણસ્થસમુદ્ધારં કૃષ્ણં વિજ્ઞાપયામ્યહમ્. ૧૦
કૃષ્ણાશ્રયમિદં સ્તોત્રં યઃ પઠેત્કૃષ્ણસન્નિધૌ;
તસ્યાશ્રયો ભવેત્કૃષ્ણ ઇતિ શ્રીવલ્લભોબ્રવિત્. ૧૧

॥ ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં શ્રીકૃષ્ણાશ્રય સ્તોત્રં સંપૂર્ણમ્ ॥

અથ ચતુઃ શ્લોકી.

સર્વદા સર્વભાવેન ભજનીયો વ્રજાધિપઃ ।
સ્વસ્યાયમેવ ધર્મો હિ નાન્યઃ ક્વાઽપિ કદાચન. ॥ ૧ ॥
એવં સદા સ્મ કર્તવ્યં સ્વયમેવ કરિષ્યતિ ।
પ્રભુઃ સર્વસમર્થો હિ તતો નિશ્ચિંતતાં વ્રજેત્ ॥ ૨ ॥
યદિ શ્રી ગોકુલાધીશો ધૃતઃ સર્વાત્મના હૃદિ ।
તતઃ કિમપરં બ્રુહિ લૌકિકૈર્વૈદિકૈરપિ. ॥ ૩ ॥
અતઃ સર્વાત્મના શશ્વદ્ગોકુલેશ્વરપાદયોઃ ।
સ્મરણં ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મતિઃ ॥ ૪ ॥

॥ ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતા ચતુઃશ્લોકી સંપૂર્ણમ્ ॥

અથ શ્રી ભક્તિવર્દ્ધની ગ્રન્થ.

યથા ભક્તિઃ પ્રવૃદ્ધા સ્યાત્ તથોપાયો નિરૂપ્યતે;
બીજભાવે દૃઢે તુ સ્યાત્ ત્યાગાચ્છ્રવણકીર્તનાત્. ૧
બીજદાર્ઢ્યપ્રકારસ્તુ ગૃહે સ્થિત્વા સ્વધર્મતઃ
અવ્યાવૃત્તો ભજેત્કૃષ્ણં પૂજયા શ્રવણાદિભિઃ ૨
વ્યાવૃત્તોઽપિ હરૌ ચિત્તં શ્રવણાદૌ યતેત્સદા;
તતઃ પ્રેમ તથા સક્તિર્વ્યસનં ચ યદા ભવેત્. ૩
બીજં તદુચ્યતે શાસ્ત્રે દૃઢં યન્નાપિ નશ્યતિ;
સ્નેહાદ્રાગવિનાશઃ સ્યાદાસક્ત્યા સ્યાદ્ગૃહારૂચિઃ ૪

ગૃહસ્થાનાં બાધકત્વમનાત્મત્વં ચ ભાસતે;
યદા સ્યાદ્ વ્યસનં કૃષ્ણે કૃતાર્થઃ સ્યાત્તદૈવ હિ. ૫
તાદૃશસ્યાપિ સતતં ગૃહસ્થાનં વિનાશકમ્;
ત્યાગં ત્વા યતેદ્યસ્તુ તદર્થાર્થૈકમાનસઃ ૬
લભતે સુદ્રઢાં ભક્તિં સર્વતોઽપ્યધિકાં પરામ્;
ત્યાગે બાધકભૂયસ્ત્વં દુઃસંસર્ગાત્તથાન્નતઃ ૭
અતઃ સ્થેયં હરિસ્થાને તદીયૈઃ સહ તત્પરૈઃ
અદૂરે વિપ્રકર્ષે વા યથા ચિત્તં ન દૂષ્યતિ. ૮
સેવાયાં વા કથાયાં વા યસ્યાસક્તિર્દ્રઢા ભવેત્,
યાવજ્જીવં તસ્ય નાશો ન ક્વાપીતિ મતિર્મમ. ૯
બાધસંભાવનાયાન્તુ નૈકાન્તે વાસ ઇષ્યતે;
હરિસ્તુ સર્વતો રક્ષાં કરિષ્યતિ ન સંશયઃ ૧૦
ઈત્યેવં ભગવચ્છાસ્ત્રં ગુઢતત્વં નિરૂપિતમ્;
ય એતત્સમધીયીત તસ્યાપિ સ્યાદ્દ્રઢા રતિઃ ૧૧

ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિત ભક્તિવર્દ્ધિની ગ્રન્થ સમાપ્તમ.

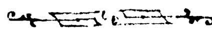
અથ જલભેદ ગ્રન્થ.

નમસ્કૃત્ય હરિં વક્ષ્યે તદ્ગુણાનાં વિભેદકાન્,
ભાવાન્ વિંશતિધા, ભિન્નાન્ સર્વ સંદેહ વારકાન્. ૧
ગુણભેદાસ્તુ તાવંતો યાવંતો હિ જલે મતાઃ
ગાયકાઃ કુપસંકાશા ગંધર્વા ઈતિ વિશ્રુતાઃ ૨

કૂપભેદાસ્તુ યાવંતસ્તાવંતસ્તેઽપિ સંમતાઃ
કુલ્યાઃ પૌરાણિકાઃ પ્રોક્તાઃ પારંપર્યયુતા ભુવિ. ૩
ક્ષેત્રપ્રવિષ્ટાસ્તે ચાપિ સંસારોત્પત્તિહેતવઃ
વેશ્યાદિસહિતા મત્તા ગાયકા ગર્તસંજ્ઞિતાઃ ૪
જલાર્થમેવ ગર્તાસ્તુ નીચા ગાનોપજીવિનઃ
હ્રદાસ્તુ પંડિતાઃ પ્રોક્તા ભગવચ્છાસ્ત્રતત્પરાઃ ૫
સંદેહવારકાસ્તત્ર સૂદા ગંભીરમાનસાઃ
સરઃ કમલસંપૂર્ણાઃ પ્રેમયુક્તાસ્તથા બુધાઃ ૬
અલ્પશ્રુતાઃ પ્રેમયુક્તા વેશંતાઃ પરિકીર્તિતાઃ
કર્મશુદ્ધાઃ પલ્વલાનિ તથાઽલ્પશ્રુતિભક્તયઃ ૭
યોગધ્યાનાદિસંયુક્તા ગુણા વર્ષ્યાઃ પ્રકીર્તિતાઃ
તપોજ્ઞાનાદિભાવેન સ્વેદજાસ્તુ પ્રકીર્તિતાઃ ૮
અલૌકિકેન જ્ઞાનેન યે તુ પ્રોક્તા હરેર્ગુણાઃ
કાદાચિત્કાઃ શબ્દગમ્યાઃ પતત્ શબ્દાઃ પ્રકીતિતાઃ ૯
દેવાદ્યુપાસનોદ્ભૂતાઃ પૃષ્વા ભૂમેરિવોદ્ગતાઃ
સાધનાદિપ્રકારેણ નવધા ભક્તિમાર્ગતઃ ૧૦
પ્રેમપૂર્ત્યા સ્ફુરદ્ધર્માઃ સ્યંદમાનાઃ પ્રકીતિતાઃ
યાદશાસ્તાદશાઃ પ્રોક્તા વૃદ્ધિક્ષય વિવર્જિતાઃ ૧૧
સ્થાવરાસ્તે સમાખ્યાતા મર્યાદૈકપ્રતિષ્ઠિતાઃ
અનેકજન્મસંસિદ્ધા જન્મપ્રભૃતિ સર્વદા. ૧૨
સંગાદિગુણદોષાભ્યાં વૃદ્ધિક્ષયયુતા ભુવિ;
નિરંતરોદ્ગમયુતા નદ્યસ્તે પરિકીર્તિતાઃ ૧૩

એતાદૃશાઃ સ્વતંત્રાશ્ચેત્સિંધવઃ પરિકીર્તિતાઃ
પૂર્ણા ભગવદીયા યે શેષવ્યાસાગ્નિમારૂતાઃ ૧૪
જડનારદ મૈત્રાદ્યાસ્તે સમુદ્રાઃ પ્રકીર્તિતાઃ
લોકવેદગુણૈર્મિશ્રભાવેનૈકે હરેર્ગુણાન્. ૧૫
વર્ણયન્તિ સમુદ્રાસ્તે ક્ષારાદ્યાઃ ષટ્ પ્રકીર્તિતાઃ
ગુણાતીતતયા શુદ્ધાન્ સચ્ચિદાનન્દ રૂપિણઃ ૧૬
સર્વાનેવ ગુણાન્ વિષ્ણોર્વર્ણયન્તિ વિચક્ષણાઃ
તેઽમૃતોદાઃ સમાખ્યાતાસ્તદ્વાક્પાનં સદુર્લભમ્ ૧૭
તાદૃશાનાં ક્વચિદ્વાક્યં દૂતાનામિવ વર્ણિતમ્;
અજામિલા કર્ણનવત્ બિન્દુપાનં પ્રકીર્તિતમ્. ૧૮
રાગાજ્ઞાનાદિ ભાવાનાં સર્વથા નાશનં યદા;
તદા લેહનમિત્યુક્તં સ્વાનન્દોદ્ગમકારણમ્. ૧૯
ઉદ્ધૃતોદકવત્સર્વે પતિતોદકવત્તથા;
ઉક્તાતિરિક્તવાક્યાનિ ફલં ચાપિ તથા તતઃ ૨૦
ઇતિ જીવેન્દ્રિયગતા નાનાભાવં ગતાભુવિ;
રૂપતઃ ફલતશ્ચૈવ ગુણા વિષ્ણોર્નિરૂપિતાઃ ૨૧

॥ ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિત જલભેદગ્રન્થ સમાપ્તમ્. ॥

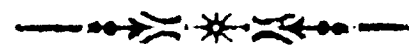

॥ અથ પંચપદ્યાનિ ॥

શ્રીકૃષ્ણરસવિક્ષિપ્તમાનસા રતિવર્જિતાઃ
અનિર્વૃતા લોકવેદે તે મુખ્યાઃ શ્રવણોત્સુકાઃ ૧

વિક્લિન્નમનસો યે તુ ભગવત્સ્મૃતિ વિહ્વલાઃ
અર્થૈકનિષ્ઠારસ્તે ચાપિ મધ્યમાઃ શ્રવણોત્સુકાઃ ૨
નિસંદિગ્ધં કૃષ્ણતત્ત્વં સર્વભાવેન યે વિદુઃ
તે ત્વાવેશાત્તુ વિકલા નિરોધાદ્વા ન ચાન્યથા. ૩
પૂર્ણભાવેન પૂર્ણાર્થાઃ કદાચિન્ન તુ સર્વદા;
અન્યાસક્તાસ્તુ યે કેચિદધમાઃ પરિકીર્તિતાઃ ૪
અનન્યમનસો મર્ત્યા ઉત્તમાઃ શ્રવણાદિષુ;
દેશકાલ દ્રવ્ય કર્તૃ મંત્રકર્મ પ્રકારતઃ ૫

॥ ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં પંચપદ્યાનિ સમાપ્તમ ॥

અથ શ્રી સંન્યાસનિર્ણય ગ્રન્થ.

પશ્ચાત્તાપનિવૃત્ત્યર્થં પરિત્યાગો વિચાર્યતે,
સ માર્ગદ્વિતીયે પ્રોક્તો ભક્તૌ જ્ઞાને વિશેષતઃ ૧
કર્મમાર્ગે ન કર્તવ્યઃ સુતરાં કલિકાલતઃ
અત આદૌ ભક્તિમાર્ગે કર્તવ્યત્વાદ્વિચારણા. ૨
શ્રવણાદિ પ્રસિદ્ધ્યર્થં કર્તવ્યશ્ચેત્ સ નેષ્યતે;
સહાયસંગસાધ્યત્વાત્ સાધનાનાં ચ રક્ષણાત્. ૩
અભિમાનાન્નિ યોગાચ્ચ તદ્ધર્મૈશ્ચ વિરોધતઃ
ગૃહાદેર્બાધકત્વેન સાધનાર્થં તથા યદિ. ૪
અગ્રેઽપિ તાદૃશૈરેવ સંગો ભવતિ નાન્યથા;
સ્વયં ચ વિષયાક્રાંતપાખંડી સ્યાત્તુ કાલતઃ ૫

વિષયાક્રાંતદેહાનાં નાવેશઃ સર્વદા હરેઃ
અતોડત્ર સાધને ભક્તૌ નૈવ ત્યાગઃ સુખાવહઃ ૬
વિરહાનુભવાર્થં તુ પરિત્યાગઃપ્રશસ્યતે;
સ્વીયબંધનિવૃત્ત્યર્થં વેષઃ સોડત્ર ન ચાન્યથા. ૭
કૌંડિન્યો ગોપિકાઃ પ્રોક્તા ગુરવઃ સાધનં ચ તત્;
ભાવો ભાવનયા સિદ્ધઃ સાધનં નાન્યદિષ્યતે. ૮
વિકલત્વં તથાડસ્વાસ્થ્યં પ્રકૃતિઃ પ્રાકૃતં ન હિ;
જ્ઞાને ગુણાશ્ચ તસ્યૈવં વર્તમાનસ્ય બાધકાઃ ૯
સત્યલોકે સ્થિતિર્જ્ઞાનાત્ સંન્યાસેન વિશેષિતાત્;
ભાવના સાધનં યત્ર ફલં ચાપિ તથા ભવેત્. ૧૦
તાદૃશાઃ સત્યલોકાદૌ તિષ્ઠંત્યેવ ન સંશયઃ
બહિશ્ચેત્પ્રકટઃ સ્વાત્મા વન્હિવત્પ્રવિશેદ્યદિ. ૧૧
તદૈવ સકલો બન્ધો નાશમેતિ ન ચાન્યથા;
ગુણાસ્તુ સંગરાહિત્યાજ્જીવનાર્થં ભવન્તિ હિ. ૧૨
ભગવાન્ન ફલરૂપત્વાન્નાત્ર બાધક ઇષ્યતે;
સ્વાસ્થ્યવાક્યં ન કર્તવ્યં દયાલુર્ન વિરૂધ્યતે. ૧૩
દુર્લભોયં પરિત્યાગઃપ્રેમ્ણા સિદ્ધ્યતિ નાન્યથા;
જ્ઞાનમાર્ગે તુ સંન્યાસો દ્વિવિધોડપિ વિચારિતઃ ૧૪
જ્ઞાનાર્થમુત્તરાંગં ચ સિદ્ધિર્જન્મશતૈઃ પરમ્
જ્ઞાનં ચ સાધનાપેક્ષં યજ્ઞાદિ શ્રવણાન્મતમ્. ૧૫
અતઃકલૌ સ સંન્યાસઃ પશ્ચાત્તાપાય નાન્યથા;
પાખંડિત્વં ભવેચ્ચાપિ તસ્માજ્જ્ઞાને ન સંન્યસેત્. ૧૬

સુતરાં કલિદોષાણાં પ્રબલત્વાદિતિ સ્થિતમ્;
ભક્તિમાર્ગેડપિ ચેદ્દોષસ્તદા કિં કાર્યમુચ્યતે. ૧૭
અત્રારંભે ન નાશઃ સ્યાત્ દૃષ્ટાંતસ્યાપ્યભાવતઃ
સ્વાસ્થ્યહેતોઃ પરિત્યાગાદ્બાધઃ કેનાસ્ય સંભવેત્. ૧૮
હરિરત્ર ન શકનોાત કર્તું બાધાં કુતોપરે;
અન્યથા માતરો બાલાન્ન સ્તન્યૈઃ પુપુષુઃ ક્વચિત્. ૧૯
જ્ઞાનિનામપિ વાક્યેન ન ભક્તં મોહયિષ્યતિ;
આત્મપ્રદઃ પ્રિયશ્ચાપિ કિમર્થં મોહયિષ્યતિ. ૨૦
તસ્માદુક્તપ્રકારેણ પરિત્યાગો વિધીયતામ્;
અન્યથા ભ્રશ્યતે સ્વાર્થાદિતિ મે નિશ્ચિતા મતિઃ ૨૧
ઇતિ કૃષ્ણપ્રસાદેન વલ્લભેન વિનિશ્ચિતમ્;
સંન્યાસવરણં ભક્તાવન્યથા પતિતો ભવેત્. ૨૨

ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં સંન્યાસનિર્ણય સમાપ્તમ.

અથ નિરોધલક્ષણ ગ્રન્થ.

યચ્ચ દુઃખં યશોદાયા નન્દાદીનાં ચ ગોકુલે;
ગોપિકાનાં તુ યદ્ દુઃખં તદ્ દુઃખં સ્યાન્મમ ક્વચિત્. ૧
ગોકુલે ગોપિકાનાં ચ સર્વેષાં વ્રજવાસિનામ્;
યત્સુખં સમભૂત્તન્મે ભગવાન્ કિં વિધાસ્યતિ. ૨
ઉદ્ધવાગમને જાત ઉત્સવઃ સુમહાન્યથા;
વૃન્દાવને ગોકુલે વા તથા મે મનસિ ક્વચિત્. ૩

મહતાં કૃપયા યાવ ભગવાન્ દયયિષ્યતિ;
તાવદાનન્દ સન્દોહઃ કીર્ત્યમાનઃ સુખાય હિ. ૪
મહતાં કૃપયા યદ્વત્ કીર્તનં સુખદં સદા;
ન તથા લૌકિકાનાં તુ સ્નિગ્ધ ભોજન રૂક્ષવત્. ૫
ગુણગાને સુખવાપ્તિર્ગોવિન્દસ્ય પ્રજાયતે;
યથા તથા શુકાદિનાં નૈવાત્મનિ કુતોન્યતઃ ૬
ક્લિશ્યમાનાન્ જનાન્ દૃષ્ટ્વા કૃપાયુકતો યદા ભવેત્;
તદા સર્વં સદાનંદહૃદિસ્થં નિર્ગતં બહિઃ ૭
સર્વાનંદમયસ્યાપિ કૃપાનંદઃ સુદુર્લભઃ
હૃદ્ગતઃ સ્વગુણાન્ શ્રુત્વા પૂર્ણઃ પ્લાવયતે જનાન્. ૮
અહં નિરૂદ્ધો રોધેન નિરોધપદવીં ગતઃ
નિરૂદ્ધાનાં તુ રોધાય નિરોધં વર્ણયામિ તે. ૯
તસ્માત્ સર્વં પરિત્યજ્ય નિરૂદ્ધૈઃ સર્વદા ગુણાઃ
સદાનન્દપરૈર્ગેયાઃ સચ્ચિદાનન્દતા તતઃ ૧૦
હરિણા યે વિનિર્મુક્તાસ્તે મગ્ના ભવસાગરે;
યે નિરૂદ્ધાસ્ત એવાત્ર મોદમાયાંત્યહર્નિશમ્. ૧૧
સંસારાવેશદુષ્ટાનામ્ ઇંદ્રિયાણાં હિતાય વૈ;
કૃષ્ણસ્ય સર્વં વસ્તુનિ ભૂમ્ન ઇશસ્ય યોજયેત ૧૨
ગુણેષ્વાવિષ્ટચિત્તાનાં સર્વદા મુરવૈરિણઃ
સંસારવિરહક્લેશૌ ન સ્યાતાં હરિવત્સુખમ્ ૧૩
તદા ભવેદ્ દયાલુત્વમ્ અન્યથા ક્રુરતા મતા;
બાધશંકાપિ નાસ્ત્યત્ર તદધ્યાસોપિ સિદ્ધ્યતિ. ૧૪

ભગવદ્ધર્મસામર્થ્યાદ્વિરાગો વિષયે સ્થિરઃ
ગુણૈર્હરેઃ સુખસ્પર્શાન્ન દુઃખં ભાતિ કર્હિચિત્ ૧૫
એવં જ્ઞાત્વા જ્ઞાનમાર્ગાદુત્કર્ષો ગુણવર્ણને;
અમત્સરૈરલુબ્ધૈશ્ચ વર્ણનીયાઃ સદા ગુણાઃ ૧૬
હરિમૂર્તિઃ સદા ધ્યેયા સંકલ્પાદપિ તત્ર હિ;
શ્રવણં કીર્તનં સ્પષ્ટં તથા કૃતિગતિ સદા. ૧૭
દર્શનં સ્પર્શનં સ્પષ્ટં પુત્રે કૃષ્ણ પ્રિયે રતિઃ
પાયોર્મલાંશત્યાગેન શેષભાગં તનૌ નયેત્. ૧૮
યસ્ય વા ભગવત્ કાર્યં યદા સ્પષ્ટં ન દૃસ્યતે,
તદા વિનિગ્રહસ્તસ્ય કર્તવ્ય ઇતિ નિશ્ચયઃ ૧૯
નાતઃ પરતરો મંત્રો નાતઃ પરતરઃ સ્તવઃ
નાતઃ પરતરા વિદ્યા તીર્થં નાતઃ પરાત્પરમ્ ૨૦

ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં નિરોધલક્ષણ ગ્રન્થ સમાપ્તમ્.

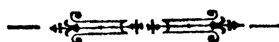
અથ સેવાફલ ગ્રન્થ.

યાદશી સેવના પ્રોકતા તત્સિદ્ધૌ ફલમુચ્યતે;
અલૌકિકસ્ય દાને હિ યાદ્યઃ સિદ્ધયેન્મનોરથઃ ૧
ફલં વા અધિકારો વા ન કાલોત્ર નિયામકઃ
ઉદ્વેગઃ પ્રતિબન્ધો વા ભોગો વા સ્યાત્તુ બાધકમ્. ૨
અકર્તવ્યં ભગવતઃ સર્વથા ચેદ્ગતિર્ન હિ;
યથા વા તત્ત્વનિર્ધારો વિવેકઃ સાધનં મતમ્ ૩

બાધકાનાં પરિત્યાગો ભોગેપ્યેકં તથા પરમ્
નિષ્પ્રત્યૂહં મહાન્ભોગઃ પ્રથમે વિશતે સદા. ૪
સવિઘ્નોલ્પો ઘાતકઃ સ્યાદ્ બલાદેતૌ સદા મતૌ;
દ્વિતીયે સર્વથા ચિન્તા ત્યાજ્યા સંસાર નિશ્ચયાત્. ૫
નન્વાદ્યે દાતૃતા નાસ્તિ તૃતીયે બાધકં ગૃહમ્;
અવશ્યેયં સદા ભાવ્યા સર્વમન્યન્મનો ભ્રમઃ ૬
તદીયૈરપિ તત્કાર્યં પુષ્ટૌ નૈવ વિલંબયેત્;
ગુણક્ષોભેઽપિ દ્રષ્ટવ્યમેતદેવેતિ મે મતિઃ ૭
કુસૃષ્ટિરત્ર વા કાચિદુત્પદ્યેત સવૈ ભ્રમઃ

ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતં સેવાફલં સમાપ્તમ.

શ્રી ગોપીગીત પ્રારંભ.

લલિતવૃત્તમ્.

જયતિ તેઽધિકં, જન્મના વ્રજઃ શ્રયત ઇન્દિરા શશ્વદત્ર હિ,
દયિત ! દૃશ્યતાં દિક્ષુ તાવકાસ્ત્વયિ ધૃતાસવસ્ત્વાં વિચિન્વતે. ૧
શરદુદાશયે સાધુજાતસત્સરસિજોદરશ્રીમુષા દૃશા,
સુરતનાથ ! તેઽશુલ્કદાસિકા વરદ ! નિઘ્નતો નેહ કિં વધઃ ? ૨
વિષજલાપ્યયાદ્વ્યાલરાક્ષસાદ્વર્ષમારુતાદ્વૈદ્યુતાનલાત્,
વૃષમયાત્મજાદ્વિશ્વતોભયાદૃષભ ! તે વયં રક્ષિતા મુહુઃ ૩

ન ખલુ ગોપિકાનન્દનો ભવાનખિલદેહિનામન્તરાત્મદૃક્ ,
વિખનસાર્થિતો વિશ્વગુપ્તયે સખ ! ઉદેયિવાન્સાત્વતાં કુલે. ૪
વિરચિતાભયં વૃષ્ણિધુર્ય ! તે ચરણમીયુષાં સંસૃતેર્ભયાત્ ,
કરસરોરુહં કાન્ત ! કામદં શિરસિ ધેહિ નઃ શ્રીકરગ્રહમ્ . ૫
વ્રજજનાર્તિહન્વીર યોષિતાં નિજજનસ્મયધ્વંસનસ્મિત !
ભજ સખે ! ભવત્કિંકરીઃ સ્મ નો જલરુહાનનં ચારુ દર્શય. ૬
પ્રણતદેહિનાં પાપકર્શનં તૃણચરાનુગં શ્રીનિકેતનમ્ ,
ફણિફણાર્પિતં તે પદામ્બુજં કૃણુ કુચેષુ નઃ કૃન્ધિ હૃચ્છયમ્ . ૭
મધુરયા ગિરા વલ્ગુવાક્યયા બુધમનોજ્ઞયા પુષ્કરેક્ષણ,
વિધિકરીરિમા વીર ! મુહ્યતીરધરસીધુના ઽઽપ્યાયયસ્વ નઃ ૮
તવ કથાઽમૃતં તપ્તજીવનં કવિભિરીડિતં કલ્મષાપહમ્ ,
શ્રવણમંગલં શ્રીમદાતતં ભુવિ ગૃણન્તિ તે ભૂરિદા જનાઃ ૯
પ્રહસિતં પ્રિય ! પ્રેમવીક્ષણં વિહરણં ચ તે ધ્યાનમંગલમ્ ,
રહસિ સંવિદો યા હૃદિસ્પૃશઃ કુહક ! નો મનઃ ક્ષોભયન્તિ હિ. ૧૦
ચલસિ યદ્વ્રજાચ્ચારયન્પશૂન્નલિનસુન્દરં નાથ ! તે પદમ્ ,
શિલતૃણાંકુરૈઃસીદતીતિ નઃ કલિલતાં મનઃ કાન્ત ! ગચ્છતિ. ૧૧
દિનપરિક્ષયે નીલકુન્તલૈર્વનરુહાનનં બિભ્રદાવૃતમ્ ,
ઘનરજસ્વલં દર્શયન્મુહુર્મનસિ નઃ સ્મરં વીર ! યચ્છસિ ૧૨
પ્રણતકામદં પદ્મજાર્ચિતં ધરણિમણ્ડનં ધ્યેયમાપદિ,
ચરણપંકજં શંતમં ચ તે રમણ ! નઃ સ્તનેષ્વર્પયાધિહન્ . ૧૩
સુરતવર્ધનં શોકનાશનં સ્વરિતવેણુના સુષ્ઠુ ચુમ્બિતમ્ ,
ઇતરરાગવિસ્મારણં નૃણાં વિતર વીર ! નસ્તેઽધરામૃતમ્. ૧૪

અટતિ યદ્ભવાનહ્નિ કાનનં ત્રુટિર્યુગાયતે ત્વામપશ્યતામ્,
કુટિલકુન્તલં શ્રીમુખં ચ તે જડ ઉદીક્ષતાં પક્ષ્મકૃદ્દૃશામ્. ૧૫
પતિસુતાન્વયભ્રાતૃબાન્ધવાનતિવિલંઘ્ય તેઽન્ત્યચ્યુતાગતાઃ
ગતિવિદસ્તવોદ્ગીતમોહિતાઃ કિતવ યોષિતઃકસ્ત્યજેન્નિશિ. ૧૬
રહસિ સંવિદં હૃચ્છયોદયં પ્રહસિતાનનં પ્રેમવીક્ષણમ્,
બૃહદુરઃશ્રિયો વીક્ષ્ય ધામ ! તે મુહુરતિસ્પૃહા મુહ્યતે મનઃ ૧૭
વ્રજવનૌકસાં વ્યક્તિરંગ તે વૃજિનહન્ત્ર્યલં વિશ્વમંગલમ્;
ત્યજ મનાક્ચ નસ્ત્વત્સ્પૃહાત્મનાં સ્વજનહૃદ્રુજાં યન્નિષૂદનમ્. ૧૮
યત્તે સુજાત ચરણામ્બુરુહં સ્તનેષુ ભીતાઃશનૈઃપ્રિય દધીમહિ કર્કશેષુ;
તેનાટવીમટસિ તદ્વ્યથતે ન કિંસ્વિત્કૂર્પાદિભિર્ભ્રમતિ
ધીર્ભવદાયુષાં નઃ ૧૯

શ્રી શુક ઉવાચ

ઈત ગોપ્યઃ પ્રગાયન્ત્યઃ પ્રલપન્ત્યશ્ચ ચિત્રધા;
રુરુદુઃ સુસ્વરં રાજન્કૃષ્ણદર્શનલાલસાઃ ૨૦
તાસામાવીરભૂચ્છૌરિઃ સ્મયમાનમુખામ્બુજઃ
પીતાંબરધરઃ સ્રગ્વી સાક્ષાન્મન્મથમન્મથઃ ૨૧

ઇતિ શ્રીમદ્ભાગવતે મહાપુરાણે દશમસ્કંધે ગોપીગીતે
કૃષ્ણસ્તુતિર્નામ એકત્રિંશોઽધ્યાય. ૩૧

શ્રીસર્વોત્તમજીનું ધોળ.

ભલે પ્રકટયા શ્રીવલ્લભદેવ, શ્રી પુરુષોત્તમ ભુતલ ફરીજી,
નહિ પ્રાકૃત ધર્મનો લેશ, અપ્રાકૃત નિજવપુ ધરીજી. ૧
કરે નિગમ નિરૂપણ એમ, તે સાકારની સ્તુતિ કરીજી,
મહાકલિકાલાદિક દોષ, પંડિતની દૃષ્ટિ તિમિર ભરીજી. ૨
મહિમા નવ જાણે જેહ, તે કહીએ ખરાસુર અરિજી;
વહાલે દયા કરી મુખરૂપ, નિજલીલા પ્રકટ કરીજી. ૩
જેની વાણી અતિદુર્બોધ થાય સુબોધ જેણે કરીજી;
તેનાં અષ્ટોત્તર શતનામ, તે કહીએ મહાઅઘ હરિજી. ૪
જેના ઋષિવર અગ્નિકુમાર, જગતી છંદ નામે ધરીજી;
શ્રીકૃષ્ણ કમલ મુખ દેવ, બીજ દૃષ્ટિ કરુણા ભરીજી. ૫
જેની ભક્તિમાં અંતરાય, તે નાશને પ્રયોજન સહીજી;
આપે અધરામૃતની સિદ્ધિ, તે મધ્યે નિશ્ચય કરીજી. ૬

ઢાળ.

વહાલો આનંદ પરમાનંદ કહેવાય, શ્રીકૃષ્ણ કમલ મુખ કૃપાનિધિ થાય.
વહાલો દૈવી ઉદ્ધારણ પ્રયત્ન ઉપાય, જેના સ્મરણમાત્રથી આર્તિ જાય.
શ્રી ભાગવત ગુઢાર્થ પ્રકટાય, સાકાર બ્રહ્મનો વાદ સ્થપાય. ૯
વેદપારંગ ચૌદ ભુવન કહેવાય, માયાવાદ નિરાકૃત સહુ મિલિ ગાય.
સર્વવાદિ નિરાસ કીધા તે લખાય, ભક્તિમાર્ગ સરસ કમલ વિકસાય.
સ્ત્રી શુદ્રાદિકને ઉદ્ધારવા સમર્થ, જેના સાધનબલથી ન થાય અર્થ. ૧૨
અંગીકારમાત્રથી સર્વસ્વ કીયે, કીધાં શ્રીગોપીજન પતિને પ્રિયે. ૧૩

અંગીકાર કરે મર્યાદાનુસાર, મહાકરુણાવંત સમર્થ અપાર. ૧૪
વહાલો અક્ષયદાન દેવાને ચતુર, મહાઉદાર ચરિત્ર કરે બહુ પૂર. ૧૫
લીલા દેખાડી પ્રાકૃતની જેહ; તે મિષે મોહ્યા સુર રિપુ તેહ. ૧૬
વૈશ્વાનર શ્રીવલ્લભ છે નામ, વહાલો સુંદર રૂપ સ્વજન હિત કામ. ૧૭
કૃષ્ણભકિત કરે જન શિક્ષાકાજ, આપે અખિલ ઇષ્ટ શ્રીવલ્લભરાજ.૧૮
સર્વલક્ષણથી સંપન્ન વિવેક, શ્રીકૃષ્ણ જ્ઞાન દાતા ગુરુ એક. ૧૯
પોતાના આનંદ થકી બહુ પુષ્ટ, એના કમલ પત્રસે નેત્ર સંતુષ્ટ. ૨૦
કૃપાદૃષ્ટિની વૃષ્ટિથી હરખ્યાં મન, તે દાસદાસી પતિ પ્રિય છે અનન્ય.
રોષદૃષ્ટિ કરે ભકિત શત્રુ પ્રજાલ, ભકત સેવંતા સુખ સેવા રસાલ. ૨૨
જીરે ભકિત વિના નહિ સેવાસાધ્ય, તે કારણથી કહીએ દુરારાધ્ય. ૨૩
જેના ચરણસરોજ દુર્લભ દરશાય, તેના ઉગ્ર પ્રતાપ ત્રૈલોક કહેવાય.
વચનામૃત કરી પૂર્યા સેવકના અર્થ, શ્રીભાગવત અમૃત મથન સમર્થ.
તેનો સાર કહીએ વ્રજસુંદરીનો ભાવ, તે પરિપૂર્ણ છે દેહ ભરાવ. ૨૬
સાન્નિધ્યમાત્ર કરે કૃષ્ણપ્રેમ, ભકિત મુકિત દેવાનું એહુને નેમ. ૨૭
એક રાસલીલામાં તેનું તાન, પ્રભુ કૃપા કરીને કરે કથાનું દાન. ૨૮
વહાલો વિરહના અનુભવને હેતે કાજ,સર્વ ત્યાગ જણાવ્યો શ્રીવલ્લભરાજ
ઉપદેશ કર્યો ભકિતમાર્ગ આચાર, લોક માંહે કર્યો કર્મ માર્ગ પ્રચાર.
વેદ શાસ્ત્ર કહ્યાં યજ્ઞાદિક દાન, તેનું ફલ મર્યાદા ભક્તિ નિદાન.
પ્રભુ પૂર્ણાનંદ છે પૂરણ કામ, સરસ્વતીના પતિ દેવ ઇશ અભિરામ.
વહાલે સહસ્ત્ર કહ્યાં પુરુષોત્તમ નામ, નિજજનને આશ્રયનું છે ધામ.
ભક્તિમાર્ગની રીતે કરવા ઉપદેશ,બહુ ગ્રંથ કરીને ટાળ્યો સંશયનો લેશ.

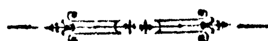
જેને પામવાને છોડયા પ્રાણથી પ્રિયે, એવા ભક્ત સમાજ બિરાજે શ્રીએ.
આપ સાધન કરે નિજ દાસને કાજ, એવા સમર્થ શ્રીવલ્લભ મહારાજ.
કરવા ભકિત પ્રચારક ભૂતલ માંહી, વશ કીધા પિતા થઇને ગ્રહી બાંહી.
સર્વે સામર્થ્ય ધર્યું પોતાને વંશ, ગર્વ દૂર કરી ટાળ્યો સંશયનો અંશ.
પ્રભુ પતિવ્રતાના પતિ સાક્ષાત, કરે યહ લોક પરલોક દાન વિખ્યાત.
જેના અંતઃકરણ છે ગુઢ અપાર, અંગીકૃતને જણાવ્યો મનનો વિચાર.
ઉપાસનાદિક માર્ગ જે અન્ય, તેનો મોહ ટાળીને કીધા સેવક અનન્ય.
કર્યો નિશ્ચય જે ભકિત સર્વથી વિશેષ, કીધો શરણમાર્ગનો જુવો ઉપદેશ.
શ્રીકૃષ્ણના મનની જાણે વાત, લીલાકુંજ બિહારી પરિપૂર્ણ ગાત.
કથારસ મગ્ન સદા છે ચિત્ત, વિસર્યું સૌ તે થકી બીજું વિત્ત.
પ્રિય છે ઘણું વ્રજને વ્રજનો વાસ, કરે પુષ્ટિલીલા એકાંત વિલાસ.
કરે ભકતેચ્છા પરિપૂર્ણ દાન, નહિ નિજ લીલાનું કોઇને જ્ઞાન.
અતિ મોહિત જેનું શીલ ઘણું, નહિ લોક વિશે આસકિત અણું.
નિજ ભકત વિષે આસકિત છે એક, પ્રભુ પાવન કીધા પતિત અનેક.
જે કરે પોતાના ગુણનું ગાન, તેના હૃદય કમલ રહેવાનું સ્થાન.
નિજ યશરૂપી અમૃત લહરી, તેથી ભીંજવી સર્વ રસ વાસના હરિ.
પ્રભુ પોતે સર્વ થકી છે પર, ન કરે તુલ્યતા કોઇ અવર.
લીલારસ અમૃત તરંગ બહુ, ભીંજવ્યા છે ભકતશરીર સહુ.
રુચિ આવે ગિરિગોવર્દ્ધન વાસ, તે લીલામાં છે અતિશય ઉલ્લાસ.
કરે યજ્ઞ ભોગને યજ્ઞ કર્મ, આપે અર્થ કામ ને મોક્ષ ધર્મ.
પ્રભુ સત્ય વચન છો ત્રિગુણાતીત, નીતિ ચતુરાઇ છે અતિ અગણિત.
કરવા પોતાની કીર્તિ પ્રકાશ, કર્યું વ્યાસસૂત્રનું નૂતન ભાષ્ય.

અતિતુચ્છ તૂલ જે માયાવાદ, કરી ભસ્માગ્નિ સ્થાપ્યો બ્રહ્મવાદ.
અપ્રાકૃત ભૂષણુની અતિકાંતિ, હસતાં મુખ શોભે છે બહુ ભાંતિ.
પ્રભુ તિન લોકના ભૂષણુ સાર, પ્રકટયા ધરણીનું ભાગ્ય અપાર.
પ્રભુ સુંદરતા છે અતિ અનૂપ, કેમ વર્ણન કરી શકું એ સ્વરૂપ.
સૌ માગે છે પોતાના જન, ચરણારવિંદની રજ જે ધન.
એ કહ્યાં એકસોને આઠે નામ, શ્રીવલ્લભ આનંદનું છે ધામ.

વલણુ.

જે કોઈ શ્રદ્ધા કરી નિત્ય ગાયેરે, તેનું મન પહેલું સ્થિર થાયેરે.
અધરામૃતની સિદ્ધિ પામેરે, તેમાં સંશયનું નહીં નામેરે.
એ પામ્યા વિના મોક્ષ છે હીનરે, તેના ફળમાં મુક્તિ છે લીનરે.
તેથી સર્વોત્તમ જપ કરવોરે, શ્રીકૃષ્ણુરસે મન ભરવોરે.
શ્રી વિઠ્ઠલઉચ્ચરિત એ નામરે, જે ગાયે પૂરે તેનાં કામરે.
તેનો જન્મ સફલ કરી લેખેરે, જેનાં વ્રજભૂષણુ સુખ દેખેરે.

ઇતિ શ્રી સર્વોત્તમજીનું ધોળ સમાપ્ત.

શ્રી નવરત્નનું ધોળ.

શ્રીમદ્વલ્લભ શ્રીમહાપ્રભુજીને નમુંજી, શ્રીવિઠ્ઠલેશ પ્રભુ લાગું પાય;
શ્રીબાલકૃષ્ણુજીને પ્રણુમુંજી, શ્રીવ્રજભૂષણુજી પરમકૃપાળ. શ્રીમદ્. ૧
શ્રીવલ્લભદેવે મહાકરુણા કરીજી, જેથી જીવનનું કારજ થાય.
સર્વે વૈષ્ણુવની કૃતિ એહછેજી, સઘળી ચિંતા નિવૃત્ત થાય. શ્રી. ૨

૬૯ આશ્રય શ્રીમહાપ્રભુજીનો રાખીએજી, ચિંતા નવ ધરીએ લગાર;
સર્વે આત્મા શ્રીજીને સમર્પીએજી, એ છે ભક્ત તણા આધાર. શ્રી.૩
પુષ્ટિમાર્ગમાં શ્રીજી રહે સદાજી, જીવ કીધા છે અંગીકાર;
લૌકિકની ગતિ ન આપે કદાજી, પ્રભુ નથી જોતા અધિકાર. શ્રી.૪
નામનિવેદન કીધા થકીજી, પ્રભુ રાખે પોતાની પાસ;
વશ ન થાય એ પ્રભુ કો થકીજી, વશ થઈ રહ્યા વલ્લભી પાસ.શ્રી.૫
નિવેદનમંત્રનું સ્મરણ નિત્ય કરવુંજી, સર્વદા ભગવદી સાથ;
અવૈષ્ણવની સંગે ન ફરવુંજી, કૃપા થાય તાદૃશીય હાથ. શ્રી.૬
ફલની ચિંતા નવ રાખીએજી, પ્રભુ સર્વેશ્વર કહેવાય;
સર્વના આત્મા શ્રીજી સાક્ષી છેજી, દૂર ભક્તથી કેમ રહેવાય? શ્રી.૭
પ્રભુને ગમે તે ખરૂં એમ જાણવુંજી, હરિનું બીરદ છે દીનદયાલ;
સ્ત્રીપુત્રાદિક પુષ્ટિમાં આણવાજી, યોગ્યતા ના વિચારે દયાળ. શ્રી.૮
નિવેદન કરવું સર્વે સંગાથશુંજી, અન્યવિનિયોગની ચિંતા ન આણ;
અજ્ઞાની હોય કિંવા જ્ઞાનશુંજી, સમજું છું અધિક એવું નજાણ. શ્રી.૯
જેણે આત્મનિવેદન કીધું છેજી, તેના ઉદ્ધારમાં સંદેહ ન આણ;
પ્રાણ સંગાથે શ્રીમહાપ્રભુજીને દીધું છેજી, તેથી સંશય મનમાં ન આણ
સમર્પણમંત્ર મહાસમર્થ છેજી, ના જાણશો ઓછી વાત;
એ કોઇ અંશ કલા નથી પૂર્ણ છેજી, શ્રીજી શ્રી પુરુષોત્તમ સાક્ષાત.૧૧
પ્રભુ પોતે સર્વથી પર છેજી, વળી મહાસમર્થ છે એ નાથ;
ભક્તના દુઃખ હરતા સુખકારી છેજી,ચિંતા નવ કીજીએ માથે નાથ.
લૌકિક વૈદિક જે કર્મ છેજી, તે હરિ સદ્ધ થવા દે નહિ;
તો એ સેવા સમર્પણ ધર્મ છેજી,તેથી મન દૂર કીજે નહિ. શ્રી.૧૩

પુષ્ટિમાર્ગમાં શ્રીજી રહે સદાજી, વળી જીવનું કીધું શું હોય;
પ્રભુ કરે તે સુખ માની રહીએજી, સાક્ષી થઇ રહે સુખ હોય. શ્રી.
દીનતાભાવ મનમાં રાખીએજી, બીજા સાધનનું નથી કામ;
સર્વદા સેવા કરી શ્રીજી સાધવાજી, ગુરૂની આજ્ઞા થકી એકામ. શ્રી.૧૫
ગુરૂની આજ્ઞા ઉલ્લંઘન નવ કીજીએજી, શ્રીજીની ઇચ્છા એ થાય તે થાય
આપણું મન ગુરૂને દીજીએજી, પ્રભુથી અધિક રાખીએ ભાવ. ૧૬
સેવા કરો નિત્ય ચિત્ત પ્રીતશુંજી, તો સુખી થાશો આ જુગમાંહે;
પરીક્ષા અર્થે શ્રીજી કહ્યા નવ સુણેજી, ન ઉદ્વેગ ધરો મન માંહે. ૧૭
તોયે ધીરજ રાખી સેવા કરવીજી, પ્રભુ સુખકર્ત્તા છે સત્ય;
એમની લીલા જોઈ ચિંતા દૂર કરવીજી, વૈષ્ણવને એરે જુગત્ય. ૧૮
એકાદશ ઇંદ્રિય પ્રભુને સન્મુખજી, સેવામાં દિવસ ને રાત;
એકે ઇંદ્રિય વિમુખ નવ કીજીએજી, સર્વાત્મા ભક્તિ કરો અહો રાત.
શ્રીકૃષ્ણઃ શરણં મમ સદા જપોજી, ન વિસારશો પળ એક માત્ર;
એ જુગતેથી ચિંતા દૂર કરોજી, થાશો શ્રીજીના કૃપાપાત્ર. શ્રી. ૨૦
શ્રીમહાપ્રભુજી કહે અમારી એ મતિજી, વળી એ જ છે નિર્ધાર;
સર્વે વૈષ્ણવ રાખજો ચિત્ત ધરીજી, શ્રીવલ્લભજી પ્રાણઆધાર. શ્રી. ૨૧
એ અમૂલ્ય રત્ન જે કોઈ ચિત્ત ધરેજી, તેને પુષ્ટિભક્તિ દૃઢ ફલ હોય
જે આ ઘોળ ગાયે ચિત્ત ધરેજી, તેને પરમ આનંદ સુખ હોય. ૨૨

ઈતિ શ્રી નવરત્નનું ઘોળ સમાપ્ત.

(શ્રીગોકુલેશજીના ઘરના સેવકોને તો ખાસ વધામણી.)

શ્રી ગોકુલેશજીનાં ધોળ તથા પદ સંગ્રહ.

શ્રીગુસાંઇજીના ચતુર્થ લાલજી આ શ્રીગોકુલેશજીએ ભૂતળ ઉપર પધારી પોતાની ૭૦ વર્ષની વૃદ્ધવયે જહાંગીર પાદશાહ સામે ધર્મનું દ્વંદ્વ યુદ્ધ કરી, માલા, તિલક અને ધર્મની અડગ ટેક ટકાવી સમસ્ત પુષ્ટમાર્ગ ઉપર મહત્ ઉપકાર કર્યો છે. તેમના નામથી ભાગ્યેજ કોઇ પણ વૈષ્ણવ અજ્ઞાત હશે! અમોએ આ શ્રીગોકુલેશજીના પ્રાગટયની વધાઈ તથા ધોળ પદના સંગ્રહ ઘણાંજ પ્રાચિન પુસ્તકોમાંથી સતત્ પ્રયત્ને એકત્ર કરી બહાર પાડયા છે. પ્ર. ૧ લું-જન્મોત્સવની વધાઇ, પ્ર. ૨ જું. પલના. ઢાઢી. બાલલીલાનાં પદ, પ્ર. ૩ જું-પ્રાગટયનાં શોભન, રંગ રંગનું ધોળ, છઠ્ઠીની રાત્રે ગાવાનું ધોળ, પ્ર. ૪ પ્રાગટયનાં ધોળ, પ્ર. ૫ મું-નિત્ય ચરિત્રનાં પદ, પ્ર. ૬ ઠું-મંગલાથી શયન પર્યંતનાં પદ, પ્ર. ૭ મું-બારમાસિક ઉત્સવનાં પદ. પ્ર. ૮ મું. વસંત, ધમાર, ડોલ, પ્ર. ૯ મું-વિવાહનાં પદ, શોભન, ધોળ, પ્ર. ૧૦ મું-માળા પ્રસંગનાં, કવિત, પદ, ધોળ, પ્ર. ૧૧ મું-વિનતીનાં ધોળ, પ્ર. ૧૨ મું-આશ્રયનાં પદ, પ્ર. ૧૩ મું-શ્રી લક્ષ્મણલાલજી માહારાજનાં ધોળ, પ્ર. ૧૪ મું-શ્રી કન્હૈયાલાલજી માહારાજનાં ધોળ, પ્ર. ૧૫ મું-શ્રીવલ્લભલાલજી માહારાજનાં ધોળ, ૭૮ ભગવદીયનું ધોળ, તથા બેઠકોની યાદી, મૂળપુરૂષથી શ્રી ગોકુલેશજી સુધી તથા તે પછી હાલ સુધી શ્રી ગોકુલની ગાદીએ જે જે બાળકો થયા તેમની વંશાવળી, ૮૪ વૈષ્ણવની નામાવળીના શ્લોક (શ્રીગોકુલેશજી કૃત) વગેરે મળી આ ગ્રન્થમાં લગભગ ૭૦૦ ધોળ પદનો મહાન્ સંગ્રહ આપ્યો છે. તેમજ શ્રીગોકુલેશજી, શ્રી કન્હૈયાલાલજી, શ્રીવલ્લભલાલજીનો એમ ૩ ફોટાં પણ આપ્યા છે. છતાં કીંમત ફક્ત રૂ ૧-૦-૦ રૂપીઓ એક રાખી છે.

લલ્લુભાઈ છગનલાલ દેસાઈ. ચગપોળ, ખતરીપોળ—અમદાવાદ.

"ब्रह्मसंबंध काव्यम्

આ ગ્રંથમાં શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજીએ જીવોને ચોરાશી લક્ષ યોનિમાંથી મુક્ત કરાવી પરબ્રહ્મની સાથે સંબંધ કરાવવા માટે ઉપદેશેલે "બ્રહ્મસંબંધ" મંત્ર કે જે ૮૪ અક્ષરનો છે, તેને અનુસરી ૮૪ શ્લોકથી વર્ણન આપવામાં આવ્યું છે. તેમજ ગુરૂ શિષ્યના સંવાદ રૂપે ૭ પ્રશ્નોથી બ્રહ્મસંબંધ વિષે થતા આક્ષેપોના સપ્રમાણ પ્રત્યુત્તર" ઘણીજ અસરકારક રીતે આપેલો છે. વળી બ્રહ્મસંબંધના ભાવ રૂપે "શ્રીસિદ્ધાન્ત રહસ્ય ગ્રન્થ" તથા "સિદ્ધાન્તરહસ્યનું ધોળ" ઉપરાંત શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્યજીનો ઘણો સુંદર ફોટો પણ આપવામાં આવ્યો છે. છતાં કીં. ૦—૬—૦ છ આનાજ રાખી છે.

આ તથા અમારાં બીજાં પુસ્તકો મળવાનાં ઠેકાણાં.

૧	લલ્લુભાઇ છગનલાલ દેસાઇ, ચંગપોળ, ખતરીપોળ.	અમદાવાદ
૨	પ્રસિદ્ધ બુકસેલરો	અમદાવાદ
૩	શ્રી પુષ્ટિમાર્ગીય પુસ્તકાલય	નડીઆદ
૪	દા. બેચર મેઘજી. પુરા બજાર	રાજકોટ
૫	રા. રા. મોતીલાલ દામોદરદાસ. શ્રીજીના મંદિર પાસે...	ભરૂચ
૬	કીર્તનીઆ. બળદેવદાસ કૃષ્ણદાસ, ભુલેશ્વર, શ્રીદાઉદજીની ગલી શ્રી સાત સ્વરૂપની હવેલી	મુંબઇ (૨)
૭	રા. રા નરોતમદાસ ગોવરધનદાસ કોઠારી... ...	દેવગઢ—બારીયા
૮	મોદી મોજીલાલ લાલચંદ.	વાડાશીનોર
૯	રા. રા. શા. હીરાલાલ ચુનીલાલ	વીરપુર
૧૦	ગાંધી પુંજાલાલ રણછોડદાસ	મોડાસા
૧૧	પરી. હીરાલાલ બળદેવદાસ. બજારમાં	કપડવણજ
૧૨	મગનજી જુઠાભાઇ મુગટવાળા	શ્રીનાથદ્વાર.